Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ALGEMEENE KENNISGEVING.

De contributie van dengene, die na 1 October als lid toetreedt, geldt tevens voor het eerstvolgend jaar. (Art. 2 H. R.)

Het Haagsche Minahassa-Comité.

Onder Eere-Voorzitterschap van Mr. J. A. N. Patijn, Burgemeester van 's-Gravenhage, zal ten bate van het Fonds, met medewerking van de heeren Jacq. van Bijlevelt en Louis Bouwmeester in het Theater „Scala" *een Gala Avondvoorstelling* gegeven worden op *12 December e.k.*, waarbij het zangspel „Rose Marie", dat te Brussel 1300 opvoeringen beleefde, gegeven zal worden.

Kaarten *f* 5, *f* 3, *f* 2 en *f* 1.25 verkrijgbaar bij de dames en heeren van het comité en bij Mevrouw S. van Lier-Enthoven, 46 Laan Copes van Cattenburgh, 's-Gravenhage.

De Voorzitter
van het Haagsche Minahassa-Comité,
F. VAN PESKI.

Indrukken over Suriname met Surinamefilm.

In het Scala-Theater, Wagenstraat, Den Haag, waarvan nagenoeg alle plaatsen bezet waren, heeft Zaterdagmiddag 9 Nov. de Heer Ir. E. F. Suringar, die onlangs met een regeeringsopdracht in Suriname heeft vertoefd, voor de leden van de Afdeeling 's-Gravenhage der Ver. „Oost en West" een voordracht met lichtbeelden gehouden over zijne indrukken van Suriname.

De Voorzitter, de Heer F. van Peski, heette alle aanwezigen bij het begin van deze wintercampagne hartelijk welkom, in het bijzonder Zijne Excellentie, den oud-Minister van Koloniën, J. C. Koningsberger en Mevrouw Koningsberger. Het deed hem genoegen, dat Z.Exc. de benoeming tot eere-lid der Vereeniging, waartoe in de laatst gehouden Bestuursvergadering besloten was, had willen aanvaarden.

Ook dankte de Voorzitter Ir. Suringar voor zijn bereidwilligheid om voor de Afdeeling een causerie te willen houden, waarna hij het woord aan den spreker gaf.

De Heer Suringar begon te zeggen, dat hij met genoegen gevolg gegeven had aan het vereerende verzoek van het Bestuur om heden wat mede te deelen van de indrukken, die hij had opgedaan in Suriname gedurende zijn laatste verblijf aldaar. Hij constateerde, dat het met de ontwikkeling van Suriname niet hard gaat. Dezelfde Kolonie, die vroeger schatten opbracht, is thans noodlijdend; elk jaar moet het moederland een aanzienlijk tekort bijpassen.

Suriname ligt aan de Noordkust van Zuid-Amerika tusschen 2 gr. en 6gr. N.B. Het ligt dus nog iets dichter bij den evenaar dan Java. Het klimaat is absoluut tropisch.

Omtrent de begrenzing van Suriname herinnerde spreker er aan, dat deze in den bovenloop der rivieren niet vast staat, aangezien er meeningsverschillen gerezen zijn wat daar als hoofdrivier en wat als zijrivier beschouwd moet worden. Mocht deze onzekere toestand tot nu toe geen oorzaak tot moeilijkheden hebben gegeven, thans dreigt dat anders te worden, nu men in de buurt van Nickerie petroleum meent gevonden te hebben. Mocht daar werkelijk olie in ontginbare hoeveelheid gevonden worden, dan zal de Nederlandsche Regeering er stellig spijt van hebben, dat zij — ofschoon herhaaldelijk in de Kamers over de grensregeling geïnterpelleerd — nog steeds geen overleg met Engeland heeft gepleegd. Suriname is ongeveer 5 maal zoo groot als Nederland of 1¼ maal zoo groot als Java, doch heeft slechts een bevolking van 148.960 zielen, waarvan 700 in Nederland geborenen. Paramaribo telt 46.000 inwoners, Nickerie 3500, terwijl 92.000 inwoners over land en bosch zijn verspreid. De bevolking is zeer gemengd: Britsch-Indiërs, Ned.-Indiërs, Boschnegers en Indianen. De Indianen zijn de oorspronkelijke bewoners van het land; hun aantal is echter slechts 2000. De Boschnegers stammen af van de plantages weggeloopen negerslaven. Na de afschaffing van den slavenhandel zijn de negers, die een afkeer hebben van den landarbeid, naar de stad getrokken. Hierdoor ontstond bij de plantages gebrek aan arbeidskrachten, met het gevolg, dat de landbouw bijna geheel is verloopen. Dit is jammer, want Suriname heeft een rijken bodem; vooral de kuststreek is zeer vruchtbaar. Daar groeit koffie, cacao, suiker, mais, om van de vruchten en groenten niet te spreken. Daar liggen nog 16 millioen H.A. oerbosch met prachtige houtsoorten op ontginning te wachten. Suriname is een van des werelds grootste vindplaatsen van bauxiet, een rijk aluminimum erts, terwijl de oude sage, welke Guyana als het goudland bij uitnemendheid: „El Dorado" bestempelde, er reeds op duidt, dat er goud gevonden wordt. In den laatsten tijd meent men er ook nog olie gevonden te hebben. Of dit zoo is en of de olie in ontginbare hoeveelheden voorkomt, zullen de boorproe-

H.H. Secretarissen der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

en, die men op het oogenblik neemt, moeten bewijzen.

En tóch is Suriname geen welvarend land. De oorzaken daarvan zijn gelegen in den tegenzin der bevolking tegen landaarbeid en in de moeilijkheid om zich te verplaatsen; er is groot gebrek aan verkeerswegen en het vervoer over de vaak kronkelende rivieren is zeer tijdroovend. Dit gebrek aan wegen weerspiegelt zich duidelijk in het aantal auto's, welke in Suriname loopen, n.l. niet meer dan ongeveer 200 in de geheele kolonie. Vergelijk dit b.v. met Curaçao, dat een oppervlakte bezit van ongeveer ¼ van Limburg en waar ruim 1300 auto's de wegen onveilig maken. Als gevolg van een en ander is het zich verplaatsen in Suriname een kostbare en tijdroovende zaak. De Gouvernementsbooten varen van Paramaribo slechts 1 maal in de week naar de verschillende kustplaatsen en dan is er nog een spoorweg: de Lawa-spoor, welke 1 maal in de week naar haar eindpunt loopt. De tarieven zijn tamelijk hoog, terwijl huur van een particuliere boot *f* 9.— per uur kost.

Het schijnt wel of Suriname onder een soort noodlot gebukt gaat. Alles wordt geprobeerd en alles mislukt. Hoeveel verwachtingen heeft men niet van de goudwinning gehad en wat is daar van terecht gekomen!

Verschillende cultures zijn den laatsten tijd in Suriname beproefd. De pisangaanplant, die zooveel beloofde, ging na enkele jaren te niet; toen werd cacao op grooten schaal geplant en dit ging schitterend tot de z.g. krullotenziekte en de groote droogte van 1925 ook deze cultuur vernietigden. Katoencultuur, rubbercultuur, het winnen van rozenolie uit rozenhout zijn opgegeven en zoo gaat het maar door.

Volgt men deze lijdensgeschiedenis, dan kan men zijn bewondering niet onthouden aan den Surinaamschen planter, die niettegenstaande al deze tegenslagen, telkens weer met wat nieuws begint. Op het oogenblik is het de koffie, die goed gaat, zelfs in die mate, dat men koffie wel eens de kurk noemt waar Suriname op drijft. Men verbouwt echter alleen Liberiakoffie, die door haar eigenaardigen bijsmaak een zeer beperkt afzetgebied heeft, n.l. alleen in de Scandinavische landen. Wel wordt getracht dien bijsmaak weg te nemen en daartoe worden verschillende proeven op de plantages genomen. Te betreuren is het echter volgens spreker, dat de planters niet de handen ineenslaan, waardoor de kosten geringer en de resultaten beter zouden zijn.

Er vallen echter ook lichtpunten te constateeren; het houtbedrijf komt langzamerhand op; de rijstcultuur neemt gestadig toe, terwijl de Bauxiet-ontginning 'n groote vlucht genomen heeft. De bauxietondernemingen zijn echter in Amerikaansche handen en hoewel het grootste gedeelte der werkkrachten Nederlanders zijn, ziet spreker hierin een gevaar. Terwijl het Nederl. kapitaal zich geheel afzijdig houdt, dringt vreemde en speciaal Amerikaansche invloed hoe langer hoe meer in Suriname door. Dit laatste is trouwens niet alleen in Suriname, doch ook in Curaçao en in Centraal Amerika het geval. Wordt de Kolonie door vreemd kapitaal beheerscht, dan zullen de voordeelen niet het moederland, doch het buitenland ten deel vallen, terwijl de loop der omstandigheden er niet toe bijdraagt den eerbied voor het Nederlandsche gezag te vergrooten.

Ook het luchtverkeer op onzen West hebben de Amerikanen reeds ter hand genomen.

Nu moet men daaruit niet afleiden, dat er b.v. zooals op Curaçao, een sterke animositeit tegen al wat Hollandsch is, bestaat. Er is wel een zekere scheiding tusschen den Surinamer en den Hollander, maar over het algemeen mag men zeggen, dat Suriname meer Nederlandsch is dan Nederland zelf. In de steden wordt — ook door de lagere bevolking — Nederlandsch gesproken, terwijl er een sterk saamhoorigheidsgevoel bestaat. De gezaghebbende bladen verschijnen alle in het Nederlandsch; kortom men heeft geheel het gevoel in een Nederlandsche Kolonie te zijn.

Een serie interessante lichtbeelden van Suriname besloot de voordracht van Ir. Suringar.

Na de pauze werd de Surinamefilm vertoond, welke, evenals de causerie van Ir. Suringar, een dankbaar onthaal vond. Een krachtig applaus beloonde spreker dan ook voor zijn zeer boeiende en onderhoudende voordracht.

Deze middag vormde een mooie inzet van de winterlezingen.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN.

Den Haag, 9 November 1929.

Timor, het jongste gewest van Nederl.-Indië.

Op 5 November j.l. heeft de heer C. Frans voor de afdeeling „Utrecht en Omstreken" een lezing gehouden over bovenstaand onderwerp.

De heer Frans begon met erop te wijzen, dat de intensieve bemoeiïng van Nederland met het gewest Timor en Onderhoorigheden, dat de kleine Soenda-eilanden omvat, met uitzondering van Bali en Lombok, eerst van 25 jaren terug dagteekent, zoodat de Timoreezen het Westen in een zeer gunstige periode hebben leeren kennen en dan ook van het belang eener vreedzame samenwerking, gebaseerd op wederzijdsch vertrouwen, doordrongen en overtuigd zijn.

Hoeveel is er sedert 1904 in Timor, het jongste gewest van Ned.-Indië, veranderd! Toen onafgebroken onrust, twist en tweedracht, gevechten van Radja tegen Radja en stam tegen stam; nú eenige jaren later elk jaar samenkomsten der vroegere vijanden om de belangen en de begrooting van het gewest te behandelen en dit alles niet door het Nederlandsche zwaard, maar omdat de geest van het Nederlandsche bestuur den zegen der *eenheid* heeft geopenbaard. Van het koppensnellen wil niemand iets meer weten, overal kan men thans volkomen veilig reizen.

Maar er is meer. Vroeger was het met hygiëne en gezondheid treurig gesteld, vreeselijke epidemieën en slechts één medicus, de militaire dokter te Koepang, die machteloos stond door gebrek aan communicatie-middelen. Thans zijn overal dokters en behooren epidemieën tot de zeldzaamheden. De veeteelt heeft zich snel ontwikkeld, vooral de buffel- en paardenfokkerijen namen snel in aantal toe. Is de landbouw nog wat achterlijk, ook hier zijn goede vooruitzichten, met name voor de koffiecultuur op Flores.

Spr. stond vervolgens stil bij het onderwijs, voor de toekomst van zoo groot belang. Vóór 1904 had Timor enkele Maleische scholen en slechts één Europeesche school voor Europeesche kinderen te Koepang; ;thans zijn er ong. 500 volksscholen en daarnaast Mal. en gouvernementsscholen, gelijkwaardig aan de Europeesche lagere scholen. Voorts drie Hollandsch-Inlandsche scholen en één Schakelschool. Weldra zullen de eerste Timoreesche jongelingen de Nederlandsche universiteiten komen bezoeken, wat spr. met zekeren nationalen trots tegemoet zag.

Daarna wees de heer Frans op de tot stand gekomen verbeteringen op het gebied van het verkeer te land en te water, wat landbouw en handel ten goede komt en de eenheid sterk bevordert. Het moderne tourisme zal Timor met zijn wondermeren en verrukkelijke natuurschoon zeker spoedig ontdekken.

Doordat de ontwikkeling in een modernen tijd heeft plaats gehad, doet vooral het moderne verkeer, doen radio en luchtvaart zich gelden. Er zijn niet minder dan 4 uitstekende vliegvelden. Ook de havens zijn voortreffelijk en worden druk bezocht. De bevolking is vriendelijk, beleefd en intelligent. De sport vindt talrijke beoefenaars. Vooral tennis en voetbal, de inheemsche paardensport en verder schaken, biljarten en dammen zijn populair.

Spr. gaf vervolgens een korte beschouwing over de kunstnijverheid, als vlechtwerk, brand- en snijwerk op verschillend materiaal, zooals hout, hoorn, bamboe en been, kralenrijgwerk en in 't bijzonder het ikat-weefwerk. Ook van Nederlandsche zijde — erkende spr. — wordt in den laatsten tijd veel gedaan om deze kunst te bevorderen. Spr. gaf een uitvoerige en zeer duidelijke beschrijving van de techniek van het ikatten, waarbij de garens eerst in een bad, dat noefa heet en waarvan de samenstelling het eigenlijke geheim is, wasch-echt worden gemaakt en zóó dat zij de kleuren kunnen vasthouden.

Vervolgens vertelde spr. het een en ander over de Timoreesche muziek en over den dans. De Timoreezen zijn een zeer muzikaal volk en zingen altijd. In de reidansen zijn thema, melodie en lichaamrythme vereenigd.

Op boeiende en dichterlijke wijze gaf spr. een beschrijving van de feërieke nachtelijke reidansen, van den Rotineeschen liefdedans en van de gedanste spiegelgevechten, begeleid door de gong, geryhtmeerd door trom en bekkens. De verschillende instrumenten nader besprekende, stond spr. in het bijzonder stil bij het nationale snaarinstrument: de sesando.

De eilanden zijn schaars bevolkt: slechts 1¼ millioen inwoners, alleen Flores telt bijna ½ millioen. Van het animisme zijn overal nog sporen te vinden, maar het aantal Christenen, protestanten en katholieken stijgt met den dag. Soemba is mohammedaansch. Spr. was vol lof voor het pionierswerk van missionarissen en zendelingen. In deze liefdevolle zonen heeft de Timorees den Westerling op zijn best leeren kennen. Ook de meeste bestuurs-ambtenaren werkten opbouwend en in het licht der humaniteit. Spr. herdacht mannen als Vorstman, Hens, van Kempen, van Rietschoten en vooral Couvreur, den bouwmeester van Timor, met groote dankbaarheid. Het Timoreesche volk is dan ook aan Nederland gehecht, temeer doordat het de Portugeesche overheersching gekend heeft. Zijn liefde voor het Nederlandsche bestuur en zijn leiding drukt het aardig uit door te spreken van Maibapa-Kompenie, wat beteekent: „moeder-vader-gouvernement".

Van politieke bewegingen is ook Timor, ondanks zijn primitieve bevolking, niet verschoond gebleven. Er was een gevaarlijke strooming wassende, waartegen de weldenkende Timoreezen van de „Persezikatan Timor" front maakten. Zij stellen zich ten doel de versterking van den band tusschen blank en bruin op den voet van volkomen gelijkheid. Hiervoor is noodig warme belangstelling van Nederlandsche zijde. Spr. drong er bij de pers op aan wat minder notitie van de uitingen der linksche partijen te nemen en den arbeid der gematigden beter in het licht te stellen. (*Zeer juist!* — Red. K. W.). Het werk der opbouwers en voorstanders van samenwerking dient in Nederland meer algemeen bekend te worden.

In dit verband vestigde spreker de aandacht van het publiek op het tijdschrift *Oedaya*, waarin die Indonesische opbouwers en samenwerkers hun denkbeelden en vertoogen neerleggen.

Aan het slot van zijn lezing herinnerde spr. aan de sympathie en geestdrift die de gouverneur-generaal, Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff bij zijn bezoek aan Timor heeft gewekt. Dat hij, de hóógste, zich als *mensch* tusschen de minsten bewoog, maakte een onuitwischbaren indruk op de eenvoudige bevolking. Zijn zege was gebaseerd op vrede en vriendschap. Hij gaf een voorbeeld, hoe de besten onder de volken, dat zijn zij, die eerbied hebben voor de menschenwaarde in ieder menschelijk wezen, van welk ras of van welke nationaliteit ook, zich tegenover elkander hebben te gedragen om de toenadering van West tot Oost te bevorderen. Deze besten, aldus vertrouwde spr. zullen voortaan als broeders samenwerken op grondslag van geestelijke gelijkwaardigheid, begrijpende dat het heil der geheele wereld niet in verdeeldheid, maar in eenheid is gelegen.

Na de pauze toonde de heer Frans ons een zeer mooie serie lichtbeelden van Timor, om ons daarna op de sesando eenige motieven uit reidansen en volkswijzen te laten hooren. Tot slot zong Mevr. Frans oud-Timoreesche liederen, begeleid door sesando en guitaarspel.

Een zeer geslaagde avond.!

Afdeelingen van „Oost en West" laat de heer Frans met zijn groepje een avond voor U mogen optreden!

Afdeelingsbestuur „Utrecht en Omstreken".

VOOR EEN BONTMANTEL

NATUURLIJK NAAR
Maison de Pelleterie
SPECIAAL BONTMAGAZIJN
SPUISTRAAT 46-48

WAAROM?
OMDAT DIT HET MEEST VERTROUWDE EN VOORDEELIGSTE ADRES IS

GRATIS! DE BIJ ONS GEKOCHTE BONTVELLEN MAKEN WIJ VAKKUNDIG EN GRATIS OP UW STOFFEN MANTEL

KUNST- EN ONTSPANNING

ZOEKT U een vertrouwd adres voor Gramophones, platen of muziekinstrumenten?

Wij hebben de grootste sorteering van alle bekende merken. 5802

„MUZIEK-SMITH"

NIEUWSTRAAT 25, bij de Vlamingstr.
DEN HAAG - TELEFOON 12883
Fabriek van Muziekinstrumenten
EN GROS — EXPORT
Prijs f 39.50 Leverancier der Leden „Oost en West"

Pour apprendre à danser vite et bien adressez-vous à

L'Académie de Danses et Maintien
ROCCO DUBOIS

de toonaangevende dansleeraren v. d. betere kringen
34 J.-P.-Coenstraat - Den Haag - Telefoon 71909
Privé-lessen en Besloten Clubs voor elken leeftijd.

DE OORSPRONG

PASSAGE 50-52 :: DEN HAAG
TELEFOON 12908 5763

„Brouwer's Aardewerk"

ATELIER VOOR ARTISTIEKE VIOOLBOUW EN REPERATIEN
SPECIALITEIT IN TOONVERBETERING
PREPAREEREN VAN INSTRUMENTEN VOOR INDIË

FRITS REUTER
GEDIPL. VIOOLBOUWER
PAPESTR. 30 DEN HAAG
TEL. 16887
MOOIE COLLECTIE
OUDE EN NIEUWE MEESTER VIOLEN

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA

TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
SCHUITENDIEP 28b en 28a :: TELEPHOON 2462
GRONINGEN 5820

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden

Linnenmagazijn „'T SPINNEWIEL"

L. VAN POPPEL - GRONINGEN
Oude Boteringestraat 14 - Tel. 3576

TAFEL- EN BEDLINNEN
TRICOTGOEDEREN 5827
HUISHOUDGOED - BéBéGOED

Beslist krimpvrije wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen

---

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES

O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740
— GRONINGEN — 5821

SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
COMPLETE INSTALLATIES
TAPIJTEN - GORDIJNEN - LINOLEUM

KEUKENUITRUSTINGEN

leveren wij franco door geheel Nederland
Naar Indië, zeewaardig verpakt en franco boord
Op aanvraag zenden wij U fr. een artikelenlijst

Fa. E. WIGBOLDUS Szn.

VISCHMARKT 29 5633 GRONINGEN

UTRECHT

GERBRANDS KUNSTHANDEL

OUDKERKHOF 46 - UTRECHT

ENCADREMENTEN — RESTAUREEREN
VERNISSEN — SCHILDERIJEN — FAYENCE
LEDERWAREN — LAMPEKAPPEN 5887

U GAAT VERHUIZEN

Laat den rompslomp v. GAS-, ELECTRICITEIT-, BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:

KERSBERGEN ?

UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842
ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35

A. HOELEN

v.h. Firma A. ROSKAM & Co.
SCHILDER
Janskerkhof 27—28 - Tel. Interc. 11172 - Utrecht

BEVELEN ZICH AAN VOOR ALLE VOORKOM. SCHILDERWERKEN. 5902

PENSION GROOSMULLER

PARKSTRAAT 35 - UTRECHT - TELEF. 12631

DINERS, bestaande uit soep, vleesch, aardappelen, groenten en toespijs voor f 1.10; per abonnement f 1.—.
NACHTLOGIES met ontbijt .... f 2.25.
VOLLEDIG PENSION, per dag .... f 3.—.
2 PERSONEN op één kamer, per dag .... f 2.50.
WEEK- EN MAANDKAMER RUIME REDUCTIE.

5903 Beleefd aanbevelend, **J. F. GROOSMULLER.**

TER OVERNAME GEVRAAGD

de jaargangen 1 t.m. 8 v. h. maandblad
Nederlandsch Indië Oud en Nieuw
in goeden staat zijnde

Brieven met prijsopgave te richten aan de Redactie van „Nederlandsch Indië Oud en Nieuw", Nobelstraat no. 20, Den Haag.

P. DE HAAN - UTRECHT

LIJNPADSTEEG 16-18 Bis 5897
bij de Jeremiestraat - Telef. 11672

Verhuizingen en Auto-Transporten

Door geheel Nederland

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER

Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie
Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud

TEL. 10633 EN 10084 5900
KIEVITDWARSSTRAAT No. 1 B — UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - UTRECHT
Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool

Beveelt zich beleefd aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES
GEDISTILLEERD - WIJNEN - LIKEUREN
DONKERE GAARD 6—8 — TELEFOON 10110
Laat 2 × per week aan huis hooren en bezorgen

CHRISTELIJK LYCEUM

MET INTERNAAT te Zeist.

(Gymnasium en Hoogere Burgerschool ook met economisch literaire afdeeling)

School- en kostgeld (internaat) samen f 1000.— à f 2000. —, progressief of naar gelang van het inkomen.

Aanmelding voor het Lyceum bij den Rector DR. H. A. WESTSTRATE, Prins Hendriklaan 16, Zeist; en voor het Internaat bij de Directie. Uitvoerig prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Beteekent: Toezicht Op Kinderen Uit Nederlandsch Indië.

TOKUNI zoekt voor kinderen uit Indië een geschikt gezin in Holland, is een financieele tusschenschakel tusschen de ouders in Indië en de pleegouders in Holland, controleert het gezin en het Kind, zorgt voor het kind, ook in de vacanties, houdt geregeld briefwisseling met de ouders in Indië en staat de pleegouders bij in alle ernstige gevallen, het kind betreffende. Haar vertegenwoordigers in Indië worden telegrafisch op de hoogte gehouden van zeer ernstige gebeurtenissen, het kind betreffende. 5062

Alle inlichtingen kunnen worden gegeven door de vertegenwoordigers Prof. Dr. J. H. Boeke, Adviseur van het Volkscredietwezen te Weltevreden, J. H. Wenwenhuys, Resident van Soerakarta te Solo, Dr. J. G. J. A. Maas, Medan, J. H. Perret Gentil, Willemstad, Curaçao, en door den Directeur van TOKUNI, tevens Directeur van de Maatschappij „ZANDBERGEN" te Amersfoort.

ZANDBERGEN.

Instelling tot opvoeding door middel van gezinsverpleging van kinderen zonder onderscheid van leeftijd, stand en gezindte die het ouderlijk huis moeten missen.

Steunt deze nuttige instelling door Uw lidmaatschap (f 5.— p. j.) of als begunstiger (f 2.— p. j.) 5062

DIRECTEUR Jhr. W. A. ORTT. AMERSFOORT.

JOHAN RUIJS TH. Pz. - UTRECHT

JUTPHAASCHEWEG 21, hoek Amaliastraat, TEL. 10262

RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGERIJ

Electrische fabriek van Worst en Fijne Vleeschwaren. Ham, Rookvleesch, Ossetong, Saucisse de Boulogne, Hoofdkaas, Tongeworst, Rolpens, Zult, Rookworst, Preskop, enz. ALLES EIGEN FABRIKAAT.

Van Week tot Week.

Dinsdag 5 tot Maandag 11 November.

Z.Exc. Dr. J. C. Koningsberger, oud-Minister van Koloniën, aanvaardde het eerelidmaatschap onzer Vereeniging.

Ter gelegenheid van het jubileum der Deli Mij. heeft Gouverneur van Sandick te Medan een feestrede gehouden, waarbij hij o.m. wees op de groote welvaart die de jubileerende Mij. bracht en nog verspreidt onder inheemschen en niet-inheemschen, de belangrijke bedragen die zij 's Lands ka[sse] t toevloeien en op de evolutie in de socia[le] verhoudingen tusschen de Mij. en haar werknemers, die zich gaandeweg voltrekt.

De Luitenant der Chineezen te Jogja, de Hr. Yap Hong Liat heeft het initiatief genomen, door periodieke samenkomsten der voornaamste Chineezen en B.B.-ambtenaren op recepties te zijnen huize, een beter contact te verzekeren tusschen zijn landgenooten en het Bestuur.

Het College van Gedelegeerden uit den Volksraad heeft de ontwerp-ordonnantie aangenomen, waarbij de Bank Nasional Indonesia aangewezen zal worden als een der credietinstellingen ten behoeve van welke de vestiging van het credietverband vergund zal worden.

In een mijnschacht te Goenoeng Batoe Besar (Oostk. v. Borneo) heeft een mijngasontploffing drie Chineesche arbeiders gedood en twee gekwetst.

De Hr. Ch. F. Staargaard, Regs. Comms. v. d. bestuurshervormig, zal, volgens het Bat. Nieuwsblad, weldra naar Nederland vertrekken om met den Minister te confereeren omtrent de verdere wijze van doorvoering der hervorming.

Padang zal waarschijnlijk voorloopig niet in het luchtnet worden opgenomen, in verband met het bezwaar dat telkens tweemaal over de Barisan zou moeten worden gevlogen.

De opiumcommissie van den Volkenbond, bestaande uit de heeren Ekstrand, president, Gerard en Havlasa, leden, en Renborg, secretaris, is hier vanmorgen aangekomen per stoomschip Pahud, uit Singapore.

De commissie heeft het voornemen, drie weken in Nederlandsch-Indië te blijven, waarvan 8 dagen op Java en den overigen tijd op Banka en de Oostkust van Sumatra.

Generaal Snijders, de stoere oud-opperbevelhebber, heeft in een interview met het Soer. Hbl. de urgentie betoogd, dat op zijn minst twee kruisers van het type Java worden bijgebouwd.

In de nieuwe regentschapsraad van Bandoeng zijn dertien van de a[ch]ttien gekozenen, bestuursamtenaren. De dessa-kiesgerechtigden schonken hun vertrouwen aan hun hoofden liever dan aan partijpropagandisten.

De Duitsche kruiser Emden bracht den 17 October j.l. een bezoek aan Curaçao.

Het verzamelwerk „Neerlands Indië" is gereed gekomen. Onder de bekwame leiding van Prof. Stibbe, heeft de nieuwe uitgave van het werk waartoe Colijn, 18 jaar geleden, het initiatief nam, met zijn 16e aflevering de persen van de Uitgevers Mij. Elsevier verlaten. Hulde!

Driehonderd en vijftig leden van de K. v. Koophandel te San-Francisco zijn met het s.s. Malolo te Tandjong Priok aangekomen.

Dr. Voorhoeve van het Bureau voor de Volkslectuur zal ter Sumatra's Westkust een studie maken van het één-spelling-stelsel voor het Minangkabausch, in verband met de eventueele invoering van het Minangkabausch als voertaal voor de Inlandsche scholen ter Sumatra's Westkust, zooals dit destijds werd voorgesteld door de Westkust-commissie.

Te Jogja is een vijftien-jarig Europeesch meisje, Caroline van Gent, aan builenpest overleden.

Aan Ir. Frugtier werd, blijkens de Staatscourant, op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit het ambt van Gouvernur van Curaçao.

Hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de „N. R. Ct.".

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Zuid-Slavische Volkskunst in Pulchri Studio.

Sinds eenige dagen wordt er in de boven-achterzaal van „Pulchri Studio", L. Voorhout 15 te 's-Gravenhage, eene zeer belangrijke tentoonstelling gehouden van Zuid-Slavische Volkskunst, welke een aandachtig bezoek overwaard is. Belangstellenden in de Indonesische volkskunst kunnen door het maken van vergelijkingen er veel uit leeren, vandaar, dat wij er dan ook hier nog eens in het bijzonder de aandacht op willen vestigen. Zij blijft nog tot den 20sten dezer geopend. De toegangsprijs bedraagt slechts een kwartje en er zijn altijd deskundigen aanwezig, die desgewenscht gaarne inlichtingen verstrekken. Daar alles te koop is, zal menigeen er mooie geschenken voor de aanstaande feestdagen kunnen uitzoeken; men haaste zich echter, want veel is er reeds verkocht. Zoo o.a. alle prachtkleedjes — een tiental — op artistieke wijze samengesteld uit de nog bruikbare stukken der overigens versleten mannenhemden, de oude volksdracht, waarvan vooral de mouwen zeer mooi bewerkt zijn. Er hangen er echter nog ter bewondering. Ook de met schapenvacht gevoerde en met kleurig borduurwerk versierde vesten vonden dadelijk aftrek.

Maar er is nog veel meer op allerlei kunsthandwerkgebied uit de drie deelen van Zuid-Slavië, n.l.: Servië, Kroatië en Slavonië, welke ieder hun eigen karakter dragen, zoowel wat aangaat de kleuren, als de motieven, precies gelijk ook in de verschillende streken van Nederl.-Indië het geval is.

Aan een verklarende rede, welke Mevr. S. Granitz bij de opening der tentoonstelling hield, ontleenen wij het volgende:

„Oorspronkelijk was datgene, wat de boerenbevolking vervaardigde, bestemd voor eigen gebruik, dus kleeding en huisraad. De eigenaardige kleederdrachten boeien het oog van den vreemdeling, die ons land bezoekt. In de vruchtbare, welvarende streken der vlakte zijn de kleuren vroolijk; veel rood, de uitdrukking van levenslust, versiert daar de kleeding der jeugd. De levendige kleuren weerspiegelen het temperament van ons zuidelijk ras, dat behoefte heeft zich uitbundig te uiten. Op het eerste gezicht zal die ongetemperde kleurenvreugde u misschien bevreemden, wilt echter bedenken, dat zij zich hier niet in eigen sfeer bevindt. In de bergstreken, waar de levensomstandigheden moeilijker zijn, ziet men stemmiger kleuren. Evenzoo daar, waar de bevolking onder het Turksche juk gezucht heeft, terwijl hier ook de motieven op invloed der overheerschers wijzen.

„Alles, wat u hier tentoongesteld ziet, is handwerk en steunt op een eeuwenoude traditie, zoowel in de techniek als in het ornament. In dit laatste uit zich de ziel van ons volk, daar de boer met een motief een bepaalde beteekenis verbindt. Het plantenmotief bijvoorbeeld symboliseert de vruchtbaarheid, wat te verklaren is uit het feit, dat Paascheieren, de symbolen van vruchtbaarheid, met plantenmotieven versierd [1]) werden; de beteekenis van het ei zelf ging dan over op de versiering."

... ...

„Het is haast ongelooflijk, dat een boerin, die 's zomers landarbeid verricht, 's winters fijn borduurwerk vervaardigt. Menigmaal heb ik gezien, hoe een vrouw uit de buurt van Zagrèb op een wit stuk linnen, dat voor een sprei bestemd was, met een rooden draad, zonder voorbeeld en zonder voorteekening, de sierlijkste figuren tooverde en de omsluitende kant met hetzelfde patroon uit het hoofd haakte.

„Reeds vóór den oorlog hebben bekende Fransche modehuizen zooals Poiret, Pacquin, voor hun toiletten bij ons borduurwerk besteld, [2]) dat door boerinnen uitgevoerd werd. Onze vrouwenvereenigingen laten nog steeds kleedingstukken en gebruiksvoorwerpen voor

---

[1]) Zooals bekend, wordt deze versiering met de wasbatik-bewerking op die Paascheieren daar aangebracht. — Red.

[2]) Dit herinnert aan Boeatan's ondervinding bij hare tentoonstelling voor twee jaren in het Louvre-Museum te Parijs gehouden, toen de Fransche „weef-koning" Poirier ook de mooiste ikatweefsels opkocht en om meerdere verzocht — welke echter niet geleverd konden worden! — Red.

den verkoop, zooals kleedjes, taschjes, door boerinnen vervaardigen, om de schrale inkomsten van deze te verhoogen."

Zuid-Slavië mag zich echter verheugen over meer algemeene belangstelling, alsook over veel meer aanmoediging en bevodering der kunst, dan onze Indische Archipel. In ieder der drie bestanddeelen, waaruit dat rijk is opgebouwd, zijn niet alleen zeer actieve vrouwenvereenigingen werkzaam in het belang der volkskunst, maar wordt ook de propaganda er voor van staats- en gemeente-wege terdege gesteund. In alle centra van kunstnijverheid wordt den arbeidenden gelegenheid geboden goede materialen in te koopen en voor een afzetgebied hunner gecontroleerde werkstukken gezorgd. De resultaten zijn dan ook verblijdend.

Waren wij in Indonesië eens zoover!

In de rubriek „Kunst en Letteren" van „Het Vaderland" van j.l. Vrijdagavond lezen wij in een artikel getiteld: *„De Achtergrond der Zuid-Slavische Tentoonstelling"* o.m.:

„De achtergrond der Zuid-Slavische tentoonstelling, die thans in Pulchri Studio resideert, is uiteraard het land zelf en wel: 't domein der boeren, die de kunstnijverheid wisten levendig te houden. Zonder dezen boerenstand was natuurlijk geen volkskunst mogelijk. Maar zóó eenvoudig is de kwestie in haar geheel toch niet. Immers: wijzelf weten maar al te goed, hoe veelvuldig het dringend noodzakelijk is, zulk een volkskunst te beschermen, aan te wakkeren, en vooruit te helpen, wil zij niet te gronde gaan. Het was daarom interessant kennis te maken met het werk, dat in dezen geest in Zuid-Slavië verricht wordt.

„Het heil der Zuid-Slavische kunstnijverheid wordt met de grootste energie en de uitvoerigste organisatie in stand gehouden en uitgebreid: 1e. door de vrouwenbonden; 2e. door den Staat. Met dien verstande, dat hieraan de (volstrekt belangelooze) vrouwenbonden de oudste brieven en het leeuwenaandeel hebben.

„De oudste dezer vrouwenbonden is de Servische Vrouwenvereeniging, die thans 56 jaar bestaat, doch zich pas nà den wereldoorlog met de volkskunst bezig houdt."

Deze vereeniging zorgde voor de oprichting van kostelooze scholen, waar ook handenarbeid onderwezen wordt, over geheel Zuid-Slavië, en eveneens voor een volledig ethnografisch museum.[3])

Verder lezen wij in hetzelfde blad o.m.:

„Naast deze vereeniging staat de 26-jarige *„Kolo srpskik Sestaro"* (De Zusters van Servië), die 106 plaatselijke afdeelingen telt.

„En tenslotte de vereeniging, die speciaal bij de onderhavige expositie het meest geïnteresseerd is: de *„Zenska Udruga"* (Vrouwenvereeniging) uit Zagreb. Deze is twintig jaar geleden door mevrouw Frangès gesticht en staat onder bescherming van het Ministerie voor Handel en Industrie. Zij wil in het bijzonder den Kroatischen boer economisch en cultureel voorthelpen, door hem — of zijn vrouw — in de lange, werkelooze wintermaanden bezigheid en inkomsten te verschaffen. Clublokalen, scholen en werkplaatsen zijn opgericht, in alle dorpen worden bases voor arbeid geschapen, terwijl een afzetgebied met de grootste energie gezocht wordt. Naast het groote nut, dat deze arbeid afwerpt, heeft men nu tevens de kans, de oude boerendrachten te laten voortleven (Zagreb op marktdag moet een ongeevenaard schouwspel zijn!), de kunstnijverheid en daarmee den kunstzin aan te kweeken en het buitenland mededeeling te doen van wat er aan schoonheid leeft in het Zuid-Slavische volk. De tentoonstelling te Parijs in 1925 en die te Barcelona leverden dan ook drie en twee *grands prix* aan de Zuid-Slavische inzendingen.

„Het land der Slowenen is op dit gebied nog het minst georganiseerd. Hier bloeit voornamelijk een kant-industrie. Bezit Kroatië behalve bovengenoemde *„Zenska Udruga"* nog parallelvereenigingen, als de Vrouwenbonden van Petrinya, Ragusa, Kistanje, enz., in Slowenië vindt men één stedelijke kantwerkschool en in Bosnië eenige stedelijke kunstnijverheids-ateliers, of werkplaatsen, waar bijzonder mooie arbeidstukken afgeleverd worden."

Wat staat onze volkskunst-bevordering in Indonesië bij dit alles nog ver ten achteren....

Mogen de goede resultaten, die deze tentoonstelling toont een aansporing te meer zijn, om dit goede voorbeeld zoowel in Indië, als hier in Nederland, te volgen!

Zal — om iets voor de hand liggends te noemen — „Boeatan" de mooie Indonesische volkskunst kunnen toonen op de a.s. internationale Koloniale tentoonstelling te Antwerpen??

[3]) Waar de kunstnijveren zich inspireeren kunnen op hunne prachtige oude motieven.
Waar vindt men dat in Nederl.-Indië? — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

China—Nederl.-Indië.

Als een of andere Chineesche generaal met een legertje zich met rood geld koopen laat, of als ergens een wat afgelegen provincie zich tot Sowjet zou verklaren; of als in de groote steden onder de Chineesche arbeiders sympathiebetoogingen opgewekt zouden kunnen worden; of als men een raadselachtige figuur als Feng aan Russischen kant kon brengen; of als men, tenslotte, er in slagen zou den linkervleugel van de *Kwo Min Tang* en andere extremisten in het geweer te brengen *tegen* Nanking en *voor* Moskou — *dat* zou een offensief zijn. Want in al die gevallen zou Moskou de verradersgroep kunnen voorstellen als tegen Witte Terreur opstandig heldendom; dan zou Moskou optreden in de befaamde rol van volksbevrijder; kortom: de schijn zou gered zijn en men zou de eenige regeering, die wellicht China kan maken tot een stabiel en ordelijk land, kunnen verdrijven. Welnu: het *is* zoo ver — constateert *De Loc.* (2 en 5/10 „Suppl. Het verre Oosten") —. Het is alweder: de linkervleugel van de Kwo Min Tang, en voor de geheele wereld, voor *Ned.-Indië* niet in de laatste plaats, ligt *hier* de groote les. Want — zoo vervolgt *De Loc.* — in welke vereeniging ook men de linkervleugels laat bestaan, zij mogen *Perhimpoenan Indonesia* heeten of *Kwo Min Tang, Studieclub* of *nationale concentratie:* die extremistische vleugels blijven een fermenteerende cel vormen, waaraan Moskou telkens nieuwe gist kan toevoegen. Zoolang de tijd niet gunstig is, wacht zoo'n linkervleugel rustig op de kans; *komt* die kans dan keeren de extremisten zich het eerst tegen degenen, die hen toleerden. Men wil dit in Ned.-Indië nog niet gelooven; de Regeering acht het niet noodig om de gematigden te helpen zich van deze gevaarlijke associatie met extremisten los te maken.

De Sum. Post (1/10) en het *Bat. Nwsbl.* (7/10) schrijven over „Mantsjoerije"; *De Loc.* (2/10, blz. 28) wijst op de beteekenis van het onderzoek in Oost-Azië en *Ned.-Indië* door de Opiumcommissie van den Volkenbond.

Tegen gezagsondermijning.

In verband met de in den laatsten tijd vooral in de Preanger oplevende P. N. I.-propaganda, zich uitende in felle bewoordingen op vergaderingen, achtte de Gouverneur van *West-Java* den tijd gekomen voor krachtiger optreden. Aan de Europeesche en Inlandsche B.B.-ambtenaren en de politie is kennis gegeven, dat voortaan krachtiger dient te worden opgetreden tegen alle anti-gezagsactie; vooral dient op vergaderingen bij opruiende redevoeringen onmiddellijk en onverbiddelijk te worden ingegrepen. *Bandoeng* wordt beschouwd als een brandpunt van opruiing en extreem-nationalistische actie. *De Sum. Post* (11 en 12/10) is er zeker van, dat dit bericht in ruimen kring voldoening zal hebben gewekt. De P. N. I.-leiding heeft het aan zich zelf te wijten, want van de toegeeflijkheid van de Regeering en de grootere spreek-vrijheid, die den leiders eenigen tijd was gelaten, is een ruim misbruik gemaakt. De Regeering is gehoond, de bevolking opgeruid. Het goede, dat in Ned.-Indië tot stand is gebracht, wordt stelselmatig verzwegen of dusdanig uitgelegd, dat het tot iets kwaads wordt, of althans iets, dat met wantrouwen door de bevolking moet worden bejegend; dat wat minder goed schijnt wordt breed uitgemeten. Het gezag is stelselmatig ondermijnd en het Bestuur, in het bijzonder ook het Inlandsch Bestuur, is in de oogen van het volk naar omlaag gehaald. Intusschen zal er wel groot misbaar worden gemaakt over deze maatregelen, maar de goed-willende nationalisten zullen ze waardeeren en speciaal het Inlandsch Bestuur zal er zich door opgelucht voelen.

De *Deli Crt.* (12/10 „Om het Gezag") is eveneens zeer ingenomen met de genomen maatregelen in West-Java, doch is niet zoo naïef te gelooven, dat met het verbieden van een actie ook de actie zèlf zal verdwijnen. De gevaren aan ondergrondsche actie mogen in geen opzicht onderschat worden. De rustige bevolking in de dessa's moet tegen de heillooze actie van volksmenners in bescherming worden genomen. De genomen maatregelen moeten niet tot West-Java beperkt blijven.

Door het *Soer. Hbl.* (1/10, 3de bl. „Hoe lang nog?" *Z.*) wordt duidelijk uiteengezet, dat het in *Soerabaja* broeit, dat men daar in uiterste Inheemsche kringen allerlei plannen beraamt, welke tot gevolg moeten hebben, dat men over vijf jaren voor een zekere actie — welke is niet moeilijk te raden — geheel gereed zal zijn. Opnieuw duiken in enkele streken op *Java* de verhalen op van eene in 1930 te verwachten actie. Dit jaartal wordt zeer suggestief in de hoofden der bevolking gebracht, en aldus wordt deze vertrouwd gemaakt met een bepaalden datum. Nog altijd — zoo besluit *Z.* — is een krachtiger optreden van Buitenzorg in staat veel goed te maken. De over-

groote meerderheid der bevolking zal zich gaarne richten naar een Gezag, dat zich wenscht te doen gelden. En men mag verwachten, dat de Regeering veel succes zou zien van eene verbreking harer relatie met vereenigingen op Java, die met de „Perhimpoenan Indonesia" in Holland in contact staan.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (1/10 „Nieuwe smaad"), het *Bat. Nwsbl.* (4/10 „Een les") en het *Soer. Hbl.* (7/9, 3de bl. „Menado'sche affaires", *Z.*).

Over decentralisatie.

In een lezing, te Bandoeng gehouden door *prof. dr. H. Westra* over *decentralisatie*, plaatste de spreker de gebruikelijke opmerkingen: de decentralisatie is een „eminent staatsrechtelijk belang"; van de provincie is „meer geworden dan men verwachtte"; van de regentschapsraden verwachtte spr. „veel goeds", omdat zij „steunpunten vinden in de volksovertuiging", en van de stadsgemeenten koesterde spr. „eveneens groote verwachtingen". Temidden van al die blijde verwachting viel het kort en nuchter woord van *ir. De Jongh*, Directeur van Gouv. Bedr., verfrisschend als een koude stroom van werkelijkheidszin in een woestijn van gemeenplaatsen: het gemeentewezen gaat failliet door gebrek aan werkelijke belangstelling en deelneming van alle volksgroepen; de qualiteit der verpolitiekte gemeenteraden loopt achteruit; de stembusaccoorden maken de deelneming der ingezetenen aan het gemeentewerk fictief; slechts indien men weer leden gaat *benoemen* in stede van ze te laten *verkiezen* zal er verbetering komen.

Nu juist *de herziening van het kiesrecht* in overweging is heeft deze uitspraak voor *De Loc.* (30/9 „Een waar woord") bizondere waarde. De eenige redding voor decentralisatie en bestuurshervorming ligt h.i. hierin, dat men de in Indië in het leven geroepen instellingen zooveel mogelijk bevrijdt van „den vloek harer geboorte", het *copieeren van Holland*. Dit is mogelijk, indien men slechts de kortzichtigheid erkent van de meening, dat de „ontwikkeling" zich in Indië in gelijke richting en naar gelijke vormen zal voltrekken als elders. *Dan* pas zullen de in Indië geschapen instellingen waarlijk levensvatbaar blijken. Dit geldt wel *allereerst* het kiesrecht. Het kiesrecht, zelfs het kiesrecht voor Europeanen, heeft in Indië averechts gewerkt. Het heeft ons gemeenteraden gegeven, waarin niet de bekwaamsten zitting hebben. Dit geldt ook voor andere colleges. Wij moeten: terug naar de benoeming.

De *Ind. Crt.* (De Loc. 4/10, blz. 23) ziet de voornaamste oorzaak van de verwording in *de verpolitieking van de gemeenteraden*, als gevolg van hun kiezerstaak voor den Volksraad. Hierdoor was de behartiging der plaatselijke belangen niet meer de voornaamste taak der leden, maar hun stemrecht voor den Volksraad. Stellig valt te overwegen of een deel van de taak der gemeentelijke kiezers niet aan de Regeering kan worden opgedragen, maar vooraf behooren de gemeenteraden vrijgemaakt te worden van de banden, welke hen thans aan de algemeene landspolitiek binden.

Voor het *Soer. Hbl.* (4/10, 3de bl. „Het kwade proces", *Z.*) gelden alle beschouwingen van ir. De Jongh over de verwording der gemeenteraden, eveneens voor de hoogere vertegenwoordigende colleges: provinciale raden en den Volksraad. En de nieuwe regelingen wijzen — volgens *Z.* — beslist in de richting van nog verdere afzakking, terwijl bovendien het aantal benoemingen veel kleiner wordt. Het is een vraagstuk, dat de ernstigste aandacht verdient. Men verwachte nu slechts maatregelen, welke den toestand op het gebied der vertegenwoordiging nog verergeren.

Wij vestigen de aandacht op de *Java-Bode* (8/10 „Verkiezen of benoemen"; 2/10 „De positie der Totok-Nederlanders").

De Vaderlandsche Club.

De Loc. bevat „De statuten der Vaderlandsche Club" (2/10, blz. 30) en „Het beginselprogramma" (3/10, blz. 4).

Als het er op aankomt, dan weet negen-tiende deel van de Europeesche gemeenschap in Indië drommels goed wat zij wil, en evengoed wat zij niet wil. Zij wil *niet* een voortijdige overdracht van bevoegdheden aan groepen, die daar noch de kracht, noch de bekwaamheid voor bezitten. Zij wil *wel* het behoud van een Nederlandsche leiding, die hier onmisbaar is. Zij wil *niet* een tegemoetkoming aan een schilferdunne bovenlaag der bevolking, die het volk *zelf* tot ellende zou brengen. Zij wil *wel* de zekerheid, dat aan de hier gevestigde Nederlandsche, Indo-Europeesche en Indo-Chineesche groepen op staatkundig gebied de positie verzekerd wordt, die zij maatschappelijk innemen. Zij wil *niet* een ontvoogding die, voortijdig, ontwrichting heeten moet; zij wil *wel* den waarborg, dat Indië zich ontwikkelt als deel des Rijks, gelijkwaardig aan het moederland.

De *beslissingen in Nederland* dringen zoo menigmaal Indië voorbarige hervormingen op, die aan Inlandsche groepen een even voortijdig als ongerechtvaardigd overwicht toekennen. Juist die beslissingen komen uit Holland; en de overweging van de vraag, op welke wijze daarin verandering kan worden gebracht kan — volgens *De Loc.* (30/9 en 3/10, blz. 1 en 3) — eerder dan men meent een zaak van praktische politiek worden. Thans is zij dat nog niet; de doelstelling van de *Vaderlandsche Club* laat daarvoor voldoende ruimte. De hoofdzaak is, dat zij wil: het ongeschonden rijksverband, en dat zij openlijk, duidelijk en krachtig streeft naar versterking en bescherming van de belangen der Europeesche groep, omdat die alleen in Indië leiding kan geven, welke strekt tot heil van *alle* groepen.

De *Java-Bode* bespreekt „Het orgaan van de Vaderlandsche Club" (3/10), het *Soer. Hbl.* de Zending en de Missie (30/9, 3de bl. „Gevaarlijke weg", *Z.*) en de Christelijk Staatkundige Partij, tevoren Chr. Ethische Partij (5/10, 3de bl., „Kentering"? *Z.*); *De Loc.* geeft een verslag van de C. E. P.-bijeenkomst (30/9, blz. 3, 8 en 16); *De Sum. Post* geeft haar oordeel over „De Vaderlandsche Club" (8/10).

Desiderata.

De Loc. (2/10, blz. 28) betoogt, dat misdadigers in Indië niet doelmatig genoeg worden opgespoord; velen ontsnappen. De invoering van een *Algemeen Politieblad* is gewenscht. Met reclasseering is een begin gemaakt en het voornemen tot voorwaardelijke veroordeeling bestaat. Maar een Strafwet en een Strafrechtspraak zonder *een goed georganiseerden opsporingsdienst* is — ook naar het inzicht van het „Bat. Nwsbl." (27/9 „Vrijbuiters voor") — een situatie, die in een beschaafd land **van** tegenwoordig niet meer mag voorkomen.

De zaak van luitenant **Van** den Berg, door het Hoog Mil. Gerechtshof tot **vijf** jaar gevangenisstraf veroordeeld, werd o.a. door *De Loc.* (28 en 30/9, en 2/10, blz. 33, 5 en 29) van **twee** kanten belicht: het verweer van den veroordeelde in een persgesprek, èn de bevindingen van de Commissie van Onderzoek. *De Loc.*, het „Soer. Hbl." (28/9 en 2/10, 3de bl.) en het „Bat. Nwsbl." (28/9, 1ste en 7de bl.) zijn *o.m.* van oordeel, dat het recht niet geschaad is en luit v. d. B. geen onrecht gedaan is, als ontoerekenbaarheid niet kan worden aangetoond. *De Loc.* hoopt, dat het onverkwikkelijke naspel van een tragische zaak een aansporing moge zijn, om *de militaire rechtspraak openbaar* te maken. Ieder beklaagde heeft aanspraak op een *openbare* berechting ook als hij militair is. Dit recht wordt den Indischen militair onthouden.

Aandacht verdienen: het *Soer. Hbl.* (4/10, 3de bl. „Gouvernement en reclame"; 3/10, 3de bl. „Onderzoek gewenscht"), *De Loc.* (9/9, blz. 1 „Midden-Celebes", Horsting), de *Deli Crt.* (7, 9 en 11/10 „De moord op Waller" voor den Landraad) en *De Sum. Post* (25 en 28/9, en 3/10 „Het drama in de rimboe").

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Ind.

In het nummer van 28 Sept. No. 13 zet de heer Dakkus zijn studie voort over de Orchideeën, die in Ned.-Indië gekweekt kunnen worden. — De arbeidshygiëne in Suriname wordt naar aanleiding van de artikelen van prof. Sleeswijk in de „Telegraaf" behandeld. — De tropische landbouw in de internationale samenwerking (ontleend aan het artikel van A. J. Koens van het Int. Landbouwinstituut te Rome, in Kol. Studiën, Aug. 1929), waarin wordt medegedeeld, dat een vijftal redenen geleid hebben tot internationale samenwerking op landbouwgebied.

Chung Hwa Hui Tsa Chih.

(Orgaan van de Chin. vereeniging Chung Hwa Hui). In het Oct.-Nr. van jaarg. VII No. 4 behandelt Tan Ling Djie: De taak der pers in Indonesië. De aanleiding was de brochure van M. Tabrani: Ons Wapen, waarin deze het denkbeeld oppert om een nationaal-Indonesische krant op te richten, die dan in de Hollandsche taal geredigeerd zal worden.

De Emmabode.

is de naam van een krant welke in Curaçao wordt uitgegeven als officieel orgaan van de Sociëteit „Asiento", Sportclub „Asiento", Ontspannings-Commissie, Muziekvereeniging „I.D.O." en de Schiet- en Schermvereeniging „Asiento". Het eerste (getikte) nummer verscheen 25 Mei. Thans ontvingen wij No. 12 van 19 Oct. De omvang is nog klein, 3 blz. tekst en 1 blz. adv., maar zal, gezien het groote aantal vereenigingen, hopen wij, van lieverlede wel groeien.

In- en Uitvoer.

Het nummer van 4 Nov. No. 44 heeft een artikel gewijd aan het 60-jarig bestaan van de Deli-Maatschappij. — Een zeevisscherijbedrijf in Ned.-Indië.

De Indische Mercuur

van 6 Nov. No. 45 bevat o.m.: Een en ander over de nieuwe vezelsoort „Artificial Cotton" of „Kunstkatoen", door ir. W. Spoon. — De toekomst van de suikerindustrie in Britsch-Indië, door dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De Cacaocultuur op Trinidad, waar dezelfde krullotenziekte als in Suriname is uitgebroken.

De Indische Post.

No. 39 van 28 Sept. opent met een redactioneele meening over de Vaderlandsche Club en de tegenstrijdige verklaring van den nieuwen voorzitter over zijn politiek program. De redactie meent, dat de V.C. als een zelfstandige partij haar politieke actie ten bate van de Ned. Rijkseenheid zal aanvangen en aan het besef van het goede recht daartoe haar groote kracht zal ontleenen. — Samenwerking, door J. B. R. — De toestand der suikerindustrie, door L. — Een greep uit de Tinufolklore, door Gerardus. — Coen herdacht (gedicht), door Coup.

In het nummer van 5 Oct. No. 40: Het streven naar samenwerking door „niet af te stooten", door J. B. R. — Schetsen v. d. landraad, door Praetor.

De Indische Verlofganger

In het nummer van 1 Nov. No. 13 vertelt S. Kalff van Bataviasche Moskeeën.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

De 2de afl. van dl. LXXXIX bevat, behalve een verslag omtrent den toestand en de werkzaamheden van de Kon. Nat. Ver. over 1928, een index behoorende bij de naamlijst van de vleermuizen van Java, door H. J. V. Sody. — Naamlijst van de Zoogdieren van Java, door denzelfden schrijver. — Halo's in 1928 in N.-I., door dr. S. W. Visser waargenomen. — Vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den O.-I. archipel, eveneens door dr. Visser in 1928 waargenomen. — H. J. V. Sody beschrijft de adjag (wilde hond of de Indische wolf) en verspreiding over den archipel. — Dr. H. J. Lam beschrijft in zijn Fragment Papuana: VII Land en volk der Dika- en Tolidalen.

Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde.

Het weekblad van 19 Oct. No. 42 heeft een bijdrage van dr. P. H. J. Lampe en Ch. Simons, de eerste Gen. insp., de tweede geneesh. belast met de behandeling van lepralijders te Paramaribo, getiteld: Lepra in Suriname. Uit deze uitgebreide studie, verduidelijkt door grafieken en talrijke tabellen, leeren wij, dat Suriname met ongeveer 129.000 inwoners, eind April ongeveer 1200 melaatschen telde, dat is 9 op 1000 inwoners, terwijl Paramaribo met 47.000 inwoners op iedere 1000 inwoners 13 melaatschen telt. — Een tweede art. van Lampe handelt over de gouvernementsinrichtingen voor melaatschen in Suriname, naar aanleiding van een art. van prof. Sleeswijk in de „Telegraaf" van 16 Mei d. j. Met cijfers weerlegt dr. Lampe de ongemotiveerde critiek van prof. Sleeswijk.

Orang Peladang (Off. Org. van het Deventer Landbouwcorps „Nji Sri").

In het Nov.-No., No. 2, lezen wij van een uitstapje in Oost-Java, een bezoek aan Passir Poetih, door A. L. K. — De verbinding Ned.—Indië door de lucht, door W. C. B. — Verslag eener reis ter bestudeering der Suikerindustrie op Java, door ir. H. A. C. van der Jagt. — Verder een aantal ongecorrigeerde stukken (ontbreekt daartoe de tijd?) en een adreslijst van Oud-L'ers en New-Comers. (Zou het woord nieuw aangekomenen niet beter op zijn plaats zijn?).

Politiek Economisch weekblad.

In het nummer van 6 Nov. No. 6 maakt de redactie bekend, dat de belangstelling van dien aard is, dat aan de wenken in de pers, om den abonnementsprijs te verlagen, gevolg is kunnen worden gegeven en deze thans van *f* 12.50 tot *f* 7.50 voor een jaar is verlaagd. Prof. mr. I. A. Neder-

burgh zet zijn artikel voort: Het Regeeringsbeleid in Indië (middelen tot taakvervulling) en geeft een naschrift op zijn artikel: Nederlands Recht op en in Indië. — Prof. mr. B. C. de Savornin Lohman vervolgt zijn artikel: De Inwendige aangelegenheden in Ned.-Indië en de Grondwet. — Generaal-majoor jhr. W. Röell schrijft over Nederlandsch-Indië's Veiligheid. — Prof. C. Spat vervolgt zijn bijdrage: Communisme en Islam. — Als feuilleton: Verborgen Angels, West-Indische Roman door Ivans en als Mengelwerk een aardige schets: De eerste dagen in Indië.

Verbond Nederland en Indië.

Van den IVden jaargang verscheen de Ned. editie No. 38. Dit verbond beoogt: het versterken van het Ned. gezag, het bestrijden van corruptie, willekeur en machtsmisbruik en staatsrechterlijke gelijkheid en eenheid van Nederland en Ned.-Indië.

De West-Indische Gids.

Het Novembernummer opent met een artikel van den onvermoeiden strijder voor Suriname's belangen, Tj. Pyttersen: De mogelijke opleving van Suriname. — Mr. B. de Gaay Fortman beschrijft de geschiedenis van de West-Indische Maatschappij, die van 1828 tot 1863 heeft bestaan, ontleend aan twee pamfletten uit de Kon. Bibl. — Franschen in Suriname is de naam van een bijdrage van S. Kalff. Het onderwerp, dat wel wat veel wordt uitgesponnen, noemt zelfs den heer mr. L. M. Rollin Couquerque, de gouvernements-secretaris, die van 30 Juni tot 14 Juli het bestuur waarnam na vertrek van den heer Fock, in de rij van gouverneurs van Fransche afkomst en refugé's!

Zendings- en Missietijdschriften.

De Opwekker, 74ste jrg., no. 9: De richting van het voortgezet onderwijs aan Javaansche meisjes, door H. M. N. — Coöperatie in Indië, door C. W. Nortier.

In het Zendingsblad van de gereformeerde kerken in Nederland, no. 10 komt een verslag voor van de alg verg. van zendingsarbeiders te Djogja, 6 en 7 Aug.

De Macedoniër van Oct.: Over het zendingswerk voor Soemba, door D. Pol. — Over het zendingswerk op Midden-Celebes, door D. Pol. — Wonosobo aan Friesland, door K. v. Dijk.

Annalen van O. L. Vrouw en v. h. H. Hart, No. II: Landbouw op de Kei-eilanden, door pater van Royen. — De geschiedenis van een kerk (op Celebes), door pater Jac. Duray.

De Banier (Christ. weekblad voor N.-I.). Nummer 38 behandelt Coen en de politiek en Coen en de kerk; No. 39 heeft het derde stuk over: Eereschuld.

Nederlandsch Zendingsblad van Nov. No. II met artikel over de zending te Bolaäng-Mongondou. — Beraad en besluit, door Jac. Bijkerk, waarin het gebrek aan werkkrachten op Nieuw-Guinee wordt betoogd. — Het zendingsfeest te Depok, door A. K. de Groot. — Een noodkreet van W. J. A. de Zwaan over het gebrek aan zendelingen voor de Sangireilanden. — De Islam in beweging.

St. Claverblad van Nov. No. 9: Het jubileum van den K.O.B. in Indië. — Inwijding van de kerk te Ngidjon, door Fr. Strater S.J. — Opening van den Indische cursus voor katholieken, welke op 18 Sept. is geopend in het Ind. Kat. bureau, de Carpentierstr. 153, 's-Gravenhage.

Verschenen zijn over Indië en het Oosten:

Bei liebenswürdigen Wilden in Neuguinea, door Dr. Paul Wirz (Stuttgart), fraai verlucht.

In de Rimboe, door P. H. van den Bergh. Gebrs. Graauw's U. g. Mij. Amst. Soerabaja.

Gedenkschrift bij gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de N.V. Deli Maatschappij, aansluitende bij het gedenkboek van 1 November 1919, samengesteld door den gedelegeerd comissaris E. Enthoven en van fraaie afbeeldingen voorzien, gedrukt bij De Bussy.

Jan Pieterszoon Coennummer van de „Locomotief", met een 13-tal degelijke artikelen. Evenals aan Coen heel wat artikelen zijn gewijd, wordt een andere voortrekker van den Nederlandschen stam, die in dienst der O.-I. Compagnie een leven vol toewijding gaf aan de vestiging in de Kaap, herdacht, *Simon van der Stel.* Men zie „Morks Magazijn van 15 Oct. met bijdrage van v. S. en de artikelen van Fred. Oudschans Dentz in „Neerlandia", „de Holl. Revue" en de „Ind. Verlofganger" no. 13, alsmede de bijdrage van dr. F. C. Dominicus in het „Haagsche Maandblad" van November.

Het hoofdbestuur der posterijen, telegrafie en telefonie gaf een keurig uitgevoerd reclameboekje uit: Amsterdam—Batavia door de lucht — ook post van U?

De rede van dr. H. Kraemer voor het Indisch Genootschap op 11 Oct.: *Kritische beschouwing van begrip en toepassing der neutraliteit in godsdienstzaken in de overzeesche gewesten,* verscheen in druk.

De *correspondent van de „N. Rott. Cour." gaat onvermoeid voort met zijn reeks belangrijke schetsen: Nederland's beleid in Indië. Wij spreken den wensch uit, dat die vereenigd in een boekdeel zullen worden uitgegeven.

Elfde *Jaarverslag* van den *dienst voor waterkracht en electriciteit* in Ned.-Indië, 1928, Mart. Nijhoff.

Voordrachten over tropische huidziekten, door J. D. Kayser, 2de druk, G. Kolff & Co., Weltevreden, Leiden.

Mededeeling 5 van het Ned. Java-Instituut, bevattende: *Is de natte rijstbouw op Java door de Hindoes ingevoerd?,* door C. Lekkerkerker.

Voor den stroom en op de klippen, door J. C. Mollema, Tjeenk Willink & Zn., Haarlem, waarin op populaire wijze over de reizen van Pieter Bol en Frans Bol wordt verteld.

Pieter van Dam's Beschrijving van de Oost-Indische Compagnie, door dr. P. W. Stapel, Martinus Nijhoff. Dit 2de stuk bevat het 2de deel van het eerste boek en is deel 68 der Rijksgeschiedkundige Publicatiën.

Alain Gerbault: *Sur la route du retour.* Journal de bord II. De Tahiti vers la France, Paris, Grasset. De schrijver legde meer dan 40.000 mijlen af op een reis van meer dan 700 dagen.

Le communisme aux Indes Neerlandaises! door T. Th. Petrus Blumberger, Paris, Monde Nouveau, een Fransche vertaling van zijn in 1928 verschenen werk: De communistische beweging in Ned.-Indië.

Verschenen zijn over West-Indië:

Atti del XXII congresso internaz. degli Amerinanisti (in Sept. 1926 te Rome gehouden), waarin voorkomt: *Quelques ornements des nègres des bois de la Guyane néerlandaise,* door jhr. L. C. van Panhuys.

Het diaconessenhuis Brónovo voor 50 jaren ingewijd 1879 — 10 Oct. — 1929. Het Vaderland van 9 Oct. Avondblad A. Hierin vertelt de heer Fred. Oudschans Dentz o.a. de geschiedenis van de stichteres Mevr. S. K. de Brónovo, wier voorouders van moederszijde sedert jaren in Suriname waren gevestigd.

Voorloopig verslag der Tweede Kamer over de begrooting van Buitenlandsche Zaken, waarin inlichtingen worden gevraagd omtrent het voorstel, dat, naar men meende te weten door Brazilië is gedaan, inzake de afbakening van de grens tusschen dat land en Suriname. (Zie de N. Rott. Crt. van 31 Juli, Avondblad B).

In de Memorie van Antwoord de verheugende tijding, dat niet alleen de grens tusschen Brazilië en Suriname zal worden afgebakend, maar met de Britsche regeering onderhandelingen zijn geopend over de vaststelling tusschen de grenzen van Britsch Guyana en Suriname en met de Fransche regeering over die tusschen Fransch-Guyana en Suriname.

De geschiedenis van Curaçao, opnieuw verteld door C. P. Amerlunxen, bij H. Hamberg Jz. te Hillegom. *f* 3.25.

Het avontuur van een Chinees in de West, door J. J. Leys, Rotterdam, J. M. Bredee's Uitgeversmaatschappij. *f* 0.90.

De Kamer van Koophandel en Nijverheid op *Curaçao* gaf een *Jaarverslag* uit over 1928 (dat eerst deze week in ons bezit kwam), waaraan een aanhangsel is gevoegd: verslag van den economischen toestand van het eiland Curaçao over het jaar 1928. De daarin vermelde wetenswaardigheden en cijfers zijn dubbel welkom, aangezien het verslag van Bestuur en Staat (Kol. Verslag) gewoonlijk eerst veel later verschijnt.

History of the English Church at The Hague, 1586—1929, door Fred. Oudschans Dentz, Meinema, Delft, waarin schrijver, behalve de geschiedenis dezer Haagsche kerk, een hoofdstuk wijdt aan de familie Tinne, waarvan een hunner de tegenwoordige kerk schonk en die in Demerara een politieke rol heeft gespeeld. Van leven en werken der familie Tinne in Demerara worden tal van bijzonderheden medegedeeld. *f* 3.90.

Suriname.

In een artikel in *De West-Indische Gids* van April 1929 onder het hoofd *„De Corantijn-kwestie bij Buitenlandsche Zaken",* vindt men op blz. 578/579 deze voorspelling:

„Tenzij de Minister van Buitenlandsche Zaken vóór dien eenige mededeeling [omtrent de Corantijn-kwestie] doet aan de Staten-Generaal, zal men vóór de behandeling van hoofdstuk III van de staatsbegrooting voor 1930 niets over deze kwestie vernemen."

Gezien de houding door onze regeering in de laatste dertig jaren in deze kwestie aangenomen was er voor deze voorspelling niet veel waarzeggingskunst noodig. Overbodig te zeggen dat de voorspelling is uitgekomen.

Tusschen 15 Februari en 18 October hebben de Staten-Generaal geen nieuwsgierigheid naar den stand van zaken getoond, wetende dat de diplomatie zich met slakkengang beweegt.

Maar in het 18 October gedateerde Voorloopig Verslag betreffende hoofdstuk III der staatsbegrooting voor 1930 is de Tweede Kamer met de volgende vraag voor den dag gekomen:

„§ 5. *Grenzen van Suriname.* Inlichtingen werden gevraagd omtrent het voorstel, dat, naar men meende te weten, door Brazilië in zake de afbakening van de grens tusschen dat land en Suriname is gedaan. Met name zou men wenschen te vernemen, hoe dit voorstel luidt en welk standpunt de Regeering daartegenover inneemt.

Intusschen werd er de aandacht op gevestigd, dat alvorens tot een grensregeling met Brazilië wordt overgegaan, de nog steeds hangende regeling van de grens tusschen Suriname en Britsch Guyana behoort te zijn vastgelegd."

De Tweede Kamer heeft het blijkbaar van zelf sprekend gevonden dat zij van het voorstel van Brazilië niet door een communiqué van de Regeering, maar door een courantenbericht kennis heeft gekregen.

In de Memorie van Antwoord, ingezonden 6 November, gaf de Minister het volgende bescheid:

„§ 5. *Grenzen van Suriname.* De Braziliaansche Regeering, die er naar streeft aan alle zijden de grenzen van Brazilië nauwkeurig af te bakenen, heeft zich met een beroep op art. 2 van het op 5 Mei 1906 te Rio de Janeiro tusschen Nederland en Brazilië gesloten Verdrag (*Staatsblad* no. 220 van 1908), waarbij de grens tusschen Brazilië en Suriname

werd vastgesteld, maar waarbij werd bepaald, dat de eigenlijke afbakening der grens door commissarissen zou plaats hebben wanneer de Regeeringen dit nuttig zouden achten, tot de Nederlandsche Regeering gewend, met het verzoek er toe mede te werken om thans tot die afbakening over te gaan. De Nederlandsche Regeering heeft zich daartoe bereid verklaard.

Daar, zooals terecht wordt opgemerkt, het wenschelijk was, dat tusschen Groot-Britannië en Nederland geen verschil van meening bestond nopens het knooppunt van de grenzen van Brazilië, Suriname en Britsch-Guyana, terwijl ook op zichzelf de vastlegging van de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana wenschelijk is, heeft de ondergeteekende inleidende besprekingen met de Britsche Regeering over deze vaststelling geopend. Desgelijks zijn, om gelijke redenen, met de Fransche Regeering besprekingen geopend terzake van de nadere vastlegging van de grens tusschen Suriname en Fransch-Guyana."

In verband met de gedachtenwisseling van de Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Koloniën met de Tweede Kamer bij de vorige begrooting van Buitenlandsche Zaken en van Suriname, zou het interessant zijn te weten of de Minister van Buitenlandsche Zaken eerst naar aanleiding van het verzoek der Braziliaansche Regeering de besprekingen met de Britsche en de Fransche Regeering heeft geopend.

De afbakening van de grenzen in het onbewoonde binnenland is geen kleinigheid. Toch behoeft die niet zoo tijdroovend te zijn als zij een 30-tal jaren geleden zou geweest zijn. De bronrivieren van Corantijn en Marowijne zijn met watervliegtuigen in eenige uren te bereiken. Toch zullen het kostbare ondernemingen zijn. Wij mogen daartegen niet opzien. De vaststelling langs scheidsrechterlijken weg van de grenzen van Britsch-Guiana met Venezuela en Brazilië en van Fransch Guiana met Brazilië heeft aan de respectieve landen zeer veel geld gekost. Wij moeten er op voorbereid zijn dat wij er niet op een koopje afkomen.

* * *

Eerste Kamer. Surinaamsche Spoorwegleening.

Blijkens het voorloopig verslag over het wetsontwerp tot nadere verlenging van den termijn der opschorting van de betaling van rente en aflossing ter zake van de Surinaamsche spoorwegleening werd de vraag gesteld, of het geen overweging verdient de spoorlijn van Paramaribo naar Dam aan de Sarakreek te liquideeren.

Deze leden meenden te weten, dat de treinen over dit traject uiterst zelden loopen, het materieel verwaarloosd is en aan het personeel niet voldoenden arbeid biedt, terwijl de lijn daarenboven huns inziens geen toekomst heeft.

Enkele andere leden brachten in herinnering, dat het vraagstuk der eventueele opheffing van den Lawaspoorweg in de jaren 1920 en 1921 in de beide Kamers der Staten-Generaal aan een uitvoerige gedachtenwisseling is onderworpen, welke tot resultaat heeft gehad, dat de lijn in stand zou blijven.

Deze leden hebben tegen verlenging van den termijn, waarvoor de betaling van rente en aflossing ter zake der Surinaamsche spoorwegleening werd opgeschort, geen bezwaar. Voorts stelden zij de vraag, of het niet beter ware, deze schuld aan Suriname kwijt te schelden, waar toch binnen afzienbaren tijd van aflossing der leening door dit overzeesche gebied, dat jaarlijks steun uit de Rijksschatkist geniet, geen sprake zal kunnen zijn.

* * *

Eenigen tijd geleden namen wij uit een artikel van Prof. Sleeswijk in *„De Telegraaf"* een scherpe **kritiek over omtrent den toestand van de Gouvernements leprozeninrichting. In het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* komt Dr. P. H. J.** Lampe, Geneeskundig Inspecteur in Suriname, op tegen de beweringen van Prof. Sleeswijk:

„Het artikel van Prof. Sleeswijk heeft ontroering gewekt en ontstemming bij de lezers in Nederland, ontstemming slechts bij de lezers in Suriname, des te meer naarmate zij beter van de toestanden op de hoogte zijn."

Van 1919—1928 is aan verbetering van de leprozeninrichting *f* 130.765 uitgegeven, terwijl voor 1929 *f* 19.262 is geraamd.

Prof. Sleeswijk zal wel van repliek dienen.

* * *

Vrijdagavond, 1 November, heeft Mr. Dr. van den Helm, oud-Gouvernements-secretaris in Suriname, te Zeist een belangrijke lezing gehouden over *„Europeesche kolonisatie van Suriname"*. Een verslag van de lezing vonden wij in het *„Utrechtsch Dagblad"* van 4 November.

* * *

Uit *„De Telegraaf"* van 8 Nov., 2e Avondblad:

„Soerabaja, 8 Nov. — Het Soer. Hbl. had een persgesprek met generaal Snijders. Eerst werd het gesprek gebracht op de verdediging van de West-Indische wateren. Generaal Snijders gaf als zijn oordeel te kennen, dat het permanent stationneeren van een kleinen kruiser, geen opiumjager, met behoorlijke landingsdivisie, in de W.-I. wateren noodzakelijk is. Een tweede kruiser is voorts noodig voor reserve en vlagvertoon."

* * *

Perstelegrammen voor Suriname, via Haïti, worden niet meer toegelaten.

Curaçao.

De begrooting van „Koloniën".

Voor „Curaçao" wordt geen afzonderlijke begrooting ingediend. De Koloniale raad boekt dus met zijn amendementen een succes. Blijkbaar wil de Tweede Kamer de zaken dezer kolonie eens terdege bespreken bij hoofdstuk XI. De militaire uitgaven, op *f* 660.788.— geraamd, zijn *f* 100.518.— hooger dan voor 1929. De formatie is met het oog op reorganisatie en uitbreiding der politie: 1 kapitein, 3 luitenants, 37 onderofficieren en 198 manschappen. De voeding is op *f* 1.75 per man per dag begroot.

De opmerkingen, die in het Voorloopig verslag gemaakt zijn, betreffen de ondeskundigheid van het departement, de Bovenwindsche eilanden, de herziening van het regeeringsreglement, de samenstelling van den Kolonialen raad, de douanedienst, de politiedienst op Aruba, de verloskundige hulp op Curaçao, de onderwijsgelijkstelling, het begrootingsbeleid, leerplicht, leerlingwezen en ambachtsonderwijs, arbeidstoestanden bij de „Petroleum", afstand van de Bullenbaai.

Het leeuwendeel van het verslag is gewijd aan de gebeurtenissen van 8 en 9 Juni l.l. Het is een soort vragen-en-antwoorden-spel tusschen „vele leden" en „andere leden", „vele leden" en „verscheidene andere leden", enz. Algemeen was men blijkbaar van oordeel, dat de fout lag in het verzuim tijdig een goede organisatie tot handhaving van het gezag in het leven te roepen.

Een groote geest!!!

Men klaagt wel eens over achteruitgang van het peil der Kamerleden. In die vraag stellen wij ons geen partij. Maar wel willen wij erop wijzen, dat het toch af en toe, ook in tijden van parlementaire slapte, voorkomt, dat een man opstaat, die op geheel bijzondere wijze de aandacht op zich weet te vestigen. Dan worden we trots alles dankbaar gestemd, omdat nu eenmaal de groote zonen niet opgeschept liggen, om hen te eeren. Zoo moet het geweest zijn, toen in 1874 bij de begrootingsdiscussiën het Limburgsche Kamerlid Jhr. Kerens de Wylré opstond om de eenige parlementaire redevoering, die hij ooit afgestoken heeft, te houden en daarin aan te dringen op het aanstellen van een gezant bij Don Carlos. Zoo zal het ook straks zijn, wanneer bij hoofdstuk XI van zijn zetel oprijst het ééne lid, dat blijkens het Voorloopig verslag met het zeer oorspronkelijke denkbeeld is gekomen, om de West-Indische gewesten te verkoopen, omdat deze eer nadeel dan voordeel voor Nederland opleveren.

Maar laat het dan ook voor dat lid bij die éėne redevoering blijven.

Vakorganisatie.

Opgericht is de Curaçaosche bond van het douane-personeel, waarvan volgens een bericht in de *Amigoe* het doel is, onderlinge hulp en bijstand te verleenen.

Duur licht.

510 ingezetenen van Curaçao hebben een niet malsch verzoekschrift aan den gouverneur gericht, waarin met krachtige bewoordingen geprotesteerd wordt tegen het „winstbejag" der Nederlandsch-Indische Gasmaatschappij, dat gelegen zou zijn in de hooge lichtprijzen. Gezegd wordt, dat vele afnemers hebben besloten om zich gasolinelampen en stoven aan te schaffen, tenzij het gouvernement mocht ingrijpen. Adressanten vragen om benoeming eener commissie met opdracht een grondig onderzoek te doen naar de bedrijfskosten dier inrichting en verslag te geven, of en in hoeverre de tegenwoordige prijzen kunnen worden verlaagd en de „aanklevende" voorwaarden gewijzigd, ten einde den gouverneur in staat te stellen de prijzen voor lichtaanschaffing voor het eerste halfjaar 1930 naar billijkheid vast te stellen.

Het antwoord van den gouverneur slaat min of meer als een tang op een varken. De gouverneur deelt mee, dat de zaak zijn volle aandacht heeft, en dat, „aangezien de Directeur van het electrisch bedrijf alhier aan den heer Ir. Suringar, Electrotechnisch Adviseur van het Gouvernement, heeft medegedeeld dat hij geen bevoegdheid heeft eene beslissing te nemen inzake de herziening van abonnementsprijzen, ik genoemden heer Suringar verzocht heb, bij aankomst in Nederland, deze aangelegenheid te bespreken met de hoofddirectie der Nederlandsch-Indische Gasmaatschappij".

Scheepvaart.

Volgens *De Curaçaosche Courant* zijn in Augustus 1929 467 stoom- en 156 zeilschepen binnengevallen op het eiland Curaçao, metende achtereenvolgens 2.544.907 en 21.482 M^3. netto. Voor dezelfde maand in 1928 waren deze cijfers: 388 stoomschepen, metende 1.040.201 M^3. en 142 zeilschepen, metende 22.898 M^3.

Van Jan. tot Aug. 1929 werden ingeklaard: 3507 (2996) stoomschepen, metende 19.349.220 (15.881.575) M^3. en 1227 (1117) zeilschepen met een inhoud van 167.488 (180.575) M^3.

Staat van uitvoer.

Gedurende het tweede kwartaal bedroeg de waarde van de totaal-uitvoer *f* 83.752.549.—.

Het meerendeel komt natuurlijk voor rekening van Curaçao, n.l. *f* 58.668.689.—. Doch Aruba begint ook mee te tellen, n.l. *f* 25.021.494.—. Als 't zoo doorgaat, zal Aruba spoedig Curaçao hebben ingehaald.

Ter vergelijking stellen we de waarde der olieproducten van Curaçao en Aruba naast elkaar.

	Curaçao.	Aruba.
Olie (Diesel)	*f* 902.277.—	
„ (Gas)	„ 6.207.272.—	*f* 600.110.—
„ (Gasol.)	„ 21.323.909.—	„ 7.555.716.—
„ (Petr.)	„ 466.417.—	„ 632.469.—
„ (Residu)	„ 22.879.861.—	„ 16.063.387.—
„ (Ruwe)	„ 2.079.359.—	
„ (Smeer)	„ 4.050.461.—	

Voor Curaçao hebben we nog de som van *f* 601.493.— voor phosphorzure kalk, terwijl we voor Aruba de som van *f* 160.960.— hebben voor aloë.

(A. d. C.)

Het dok aangekomen.

De *N. R. Ct.* meldt 30 Oct. l.l.:

„Volgens bij de directie van L. Smit & Co.'s Internationalen sleepdienst ontvangen telegrafisch bericht is het voor Curaçao bestemde droogdok gisterochtend behouden aldaar gearriveerd....

Op dit lange sleeptraject van 5000 mijlen heeft men tweemaal een haven aangedaan voor bunkerdoeleinden en wel op 15 September Las Palmas en op 20 October Barbados. Kort na het vertrek had men in het Engelsche kanaal stormachtig weer, zoo ook eenige dagen gedurende het traject Las Palmas—Barbados, doch het dok heeft geenerlei schade opgeloopen."

Is de „Amigoe di Curaçao" een gezaghebbend blad?

Een onzer lezers heeft er bezwaar tegen, dat wij meermalen uit de *Amigoe* aanhalen op een wijze, die op niet-ingewijden den indruk kan maken, dat dit blad een gezaghebbend orgaan op Curaçao is; zelfs had hij iemand gesproken, die meende, dat de *Amigoe* eigenlijk *de* courant op Curaçao is. Dit doet ons bovenstaande vraag stellen.

Wanneer één blad inderdaad *de* krant op Curaçao moet heeten, dan komt o.i. meer dan *El Boletin comercial, La Cruz, Ala Blanca, Emmabode, La Union en „De" Curaçaosche courant* de *Amigoe* hiervoor in aanmerking. Gezaghebbend lijkt ons het blad juist als „orgaan", en wel van de Roomsch-Katholieke missie, ongetwijfeld.

Maar daarom is nog maar niet iedere zienswijze van dit blad klakkeloos over te nemen. Wij meenen dit ook niet te doen. Maar wanneer wij bijv. verleden week zonder commentaar het stukje van de *Amigoe* over het vertrek van den gouverneur overnamen, dan geschiedde dat, omdat onze lezers recht hebben ook die stem te hooren en deze stem recht heeft gehoord te worden als van een gezaghebbend orgaan van een bepaalde richting.

De *Amigoe* is gezaghebbend, zooals *Het Volk, De Standaard,* het *Algemeen Handelsblad,* de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* en zooveel andere bladen.

Errata!

Uit de advertentierubriek in het *Algemeen Handelsblad* van Zondag 3 November l.l.:

„Aan H.H. rubber-producenten en rubber-exporteurs in Nederland, Ned.-Indië, Suriname en Curaçao."

Uit den Verren Vreemde.

Irak in den Volkenbond?

't Is niet de eerste keer, dat wij 't hier over deze kwestie hebben, en 't zal ook wel niet de laatste maal zijn. Irak staat in de volle Volkenbondsbelangstelling en de vraag waarom 't in deze gaat is niet van vandaag op morgen op te lossen.

Irak is 't oude Mesopotamië, men kan ook zeggen: Mesopotamië was 't oude Irak. Het land van Tigris en Euphraat, met Bagdad als hoofdplaats, maakte vóór den oorlog deel uit van het complex van Arabische landen behoorende tot het Ottomaansche Rijk. Deze landen zijn na den oorlog meerendeels omgezet in Volkenbondsmandaten. 't Werd als zoodanig onder de voogdij van Engeland gesteld. Dit heeft er een koninkrijk van gemaakt, met den ouden historischen naam „Irak" en onder den Arabischen vorst Feisoel, met ministers en een volksvertegenwoordiging. Een Hooge Britsche commissaris stut het bestuur met raad en steun.

Art. 22 van het Volkenbondspact, waarin het instituut der mandaten geregeld is, zeide van deze voormalig Turksche gemeenschappen reeds uitdrukkelijk, dat zij een zoodanigen graad van ontwikkeling hadden bereikt, dat haar bestaan als onafhankelijke naties voorloopig kon worden erkend, op voorwaarde, dat zij zich bij het bestuur zouden laten leiden door den raad en de hulp van een mandataris, tot het oogenblik gekomen zal zijn, dat zij in staat zullen zijn op zich zelve te staan.

Art. 1 van het pact bepaalt: „Elke staat, elk overzeesch gewest of elke kolonie, met volkomen zelfbestuur, kan, indien de toelating wordt goedgekeurd door $^2/_3$ van de Volkenbondsvergadering, lid worden van den bond, mits werkelijke waarborgen gevend van het ernstige voornemen om de internationale verplichtingen na te komen en zich verplichtend de regeling aan te nemen, door den bond vastgesteld ten opzichte van de strijdkrachten en bewapeningen te land, ter zee en in de lucht."

Thans, tien jaren nadat het mandaten-instituut in werking getreden is, heeft nog geeneen mandataris een pupil-staat bij den Volkenbond voorgedragen voor geheele ontvoogding.

Wel heeft de Britsche regeering reeds eerder uitgesproken, dat zij er over denkt Irak de eerste te laten zijn. Koning Feisoel stuurt hierop ook aan. Nu is 't niet bepaald noodig, dat Irak als 't ophoudt mandaat-gebied te zijn ook dadelijk als lid in den Volkenbond zal worden opgenomen, maar koning Feisoel is hierop toch wel zeer gesteld, omdat bij die opname het criterum is volkomen zelfbestuur, erkend door de Volkenbondsvergadering, waarin meer dan 50 staten vertegenwoordigd zijn.

Er is een contract loopend, waarbij de verhouding tusschen Engeland en Irak geregeld is, maar ook belangen van andere landen zijn daarin gemoeid. Irak heeft rijke petroleumterreinen; hierom is veel te doen geweest. In 1924 is een accoord getroffen. Als de regeering van Mac Donald de erkenning van Irak als een geheel zelfstandigen staat wil bespoedigen, moet, bij de hiertoe te treffen voorzieningen, ook gedacht worden aan de verhouding, waarin de regeering te Bagdad dan zal komen te staan, tot de andere mogendheden, die door 't accoord van 1924 voorloopig bevredigd waren.

In 1927 is tusschen Londen en Bagdad nog een overeenkomst gesloten op den voet van de mandaten-gedachte. Dit zou nu dan komen te vervallen.

Al deze belangen loopen nu dooreen en maken van de vraag, of Irak lid van den Volkenbond zal worden, een ingewikkelde kwestie.

De mandaten-commissie heeft in de eerste plaats te overwegen of naar haar opvatting Irak zóó ten volle rijp is om op zich zelf te staan, dat zij aan den Volkenbond kan adviseeren het mandaat op te heffen. Indien de mandaten-commissie het voorstel rijp voor behandeling acht en indien de Raad van den Volkenbond het dan op de agenda brengt der Vergadering, wordt van die Vergadering een goedkeuring gevergd met de stemmen van alle daar vertegenwoordigde leden (art. 5). Besluiten kunnen alleen genomen worden met algemeene stemmen, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald. Dit laatste is, zooals wij zagen, het geval voor de beslissing over de toelating van een nieuw lid. Mocht het mandaat opgeheven worden, dan kan het verzoek, om als lid in den Volkenbond opgenomen te worden, in den Raad en de Vergadering aanhangig worden. Deze beslist hierover met $^2/_3$ der aanwezige vertegenwoordigers. Engeland wenscht dit reeds in 1932 tot een eindbeslissing te brengen; daar liggen dan toch nog 2 à 3 jaren tusschen.

Bij deze aangelegenheid speelt ook de naijver een rol, die bestaat tusschen de andere staten en Engeland. Londen heeft te Versailles weten door te drijven, dat èn de Britsche dominions èn Britsch-Indië lid van den Volkenbond zijn. Het dringt er nu op aan dit ook voor Irak te verkrijgen, en reeds is bekend, dat 't hetzelfde voor Egypte wil bereiken. Er zal zich zoo, naar gevreesd wordt, een sterke Britsche trust in de Volkenbondgemeenschap vormen.

In een en ander kan men een verklaring vinden voor het verzet, waarop de Britsche vertegenwoordiger, de heer Bourdignon, in de mandaten-commissie is gestuit, terwijl toch het feit, dat eindelijk een mandataris zijn taak als voogd volbracht komt verklaren, eerder met instemming en vreugde had moeten worden begroet.

Liberia geeft een voorbeeld ter navolging.

In de Volkenbond worden nu en dan aanklachten vernomen, gericht tot staten die beschuldigd worden van onder hun bestuur toestanden te laten voortbestaan, die de arbeidsvrijheid zóó beperken, dat er, zooal niet in naam, dan toch in feite een soort van lijfeigenschap bestaat, en veelal wordt dan tevens gewezen op daarbij, of daarnaast in toepassing gebrachte werkdwangstelsels, die in feite met slavernij zijn gelijk te stellen.

Men weet, dat een beschuldiging van dien aard ook tot Nederland gericht is geweest. De koelies, die onder contract en poenale sanctie werken, zouden in onze koloniën onder zoodanig régime leven en arbeiden. Onze regeering heeft de Volkenbondszending een vrijen kijk in Indië laten nemen, en het resultaat is zoowat samen te vatten in een uitspraak als deze: ware 't overal maar zóó, dan zou de Volkenbond gerust kunnen zijn.

Niet alle mogendheden zijn zoo gul geweest in 't laten kijken en in 't dankbaar aanvaarden van mogelijke terechtwijzingen. Zoo heeft Frankrijk zich erg gevoelig getoond voor aanwijzingen van misstanden in overzeesche gebieden onder zijn vlag. De Fransche pers heeft meer gezocht naar utiliteits-argumenten om het bestaande te excuseeren, dan naar middelen om het te doen verdwijnen. 't Is jammer 't te moeten verklaren, maar dit is de houding, die Frankrijk kenmerkt bij soortgelijke aangelegenheden; als over de toestanden in het deportatieland Cayenne, of over die bij het vreemdenlegioen in Algerië en Marokko geschreven wordt, wordt de schrijver door vele vingers aangewezen als Fransch-vijandig, mocht hij al eenig gehoor krijgen, dan worden weer untiliteitsargumenten bijgebracht, onder wier gewicht de gevoelsargumenten al hun veerkracht verliezen. Alles blijft zooals 't was en is.

Een dergelijke opvatting en practijk wordt ook door andere regeeringen in toepassing gebracht; over een beschuldiging zijn zij boos, een enquête zou haar eer te na komen.

Tot de landen, die zich aangeklaagd zagen in den Volkenbond wegens het laten voortbestaan van hier gesignaleerde misstanden, behoort ook Liberia, de negerrepubliek in N.-W. Afrika. De regeering heeft zich loyaal tegen deze verdachtmaking gedragen. Zij heeft zelf om een onpartijdige enquête gevraagd. Liberia stelt prijs op de sympathie van het buitenland.

De permanente vertegenwoordiger dier republiek bij den Volkenbond heeft nu aan den secretaris-generaal van den bond nadere bijzonderheden doen toekomen omtrent de taak der internationale enquête-commissie. Haar wordt een zeer ruime opdracht gegeven. Niet alleen zal zij moeten nagaan

of inderdaad in Liberia nog slavernij bestaat, hetzij officieel, hetzij als geduld, hetzij als oogluikend toegelaten, maar bovendien zal zij een onderzoek moeten instellen of ook nog gedwongen arbeid voor publieke of voor particuliere doeleinden wordt verricht. Het werk der commissie moet in vier maanden voltooid worden.

Liberia geeft ten deze een voorbeeld, dat ter navolging kan worden aanbevolen, ongeacht hoe de uitslag zal zijn.

Bij een zoo gul gedaan aanbod, mag men verwachten, dat de gelegenheid tot waarnemen en onderzoeken ook zoo gunstig mogelijk gesteld zal worden, want daarvan hangt vrijwel alles af.

Vermoedelijk zal van de commissie van drie leden, een lid door den Volkenbond, een door de Ver. St. v. N.-Amerika aangewezen worden.

't Zou zeker mooi zijn als de Volkenbond het instellen van een dergelijke inderdaad onpartijdige, internationale enquête-commissie wist door te voeren voor alle gebieden, waarover klachten van dezelfde soort vernomen worden, maar, zooals gezegd, er zijn mogendheden, die in hun eigen koloniën van zoodanige enquête niet willen weten, en de Volkenbond kan daartegen dan alleen iets verwachten van indirecte moreele inwerking.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

FILMVOORSTELLING

op *Dinsdagavond 19 November,* 8 uur, in het Minerva-Theater.

Plaatsbespreken kan men (ten hoogste 4 in eens) op Maandag 18 Nov. en Dinsdag 19 Nov. als gewoon aan het Minerva-Theater.

Het Bestuur.

Afdeeling Breda.

De aandacht zij gevestigd op eene zeer nuttige instelling door het Bestuur in het leven geroepen en wel „een Informatiebureau", adres: Wilhelminastraat 39, aldaar.

Afdeeling Nijmegen.

Het winterprogramma dezer afdeeling werd Zaterdag, 2 November l.l. geopend met eene vertooning, in het Olympia-Theater, van de film der K. P. Mij. „Tropisch Tourisme".

Het bioscoop-theater was flink bezet met leden, begunstigers(sters) en genoodigden toen de voorzitter der afdeeling even voor den aanvang een woord van welkom sprak en daarbij wees op den plicht van ieder Nederlander om mede te werken de banden die ons met Grooter Nederland verbinden hechter en sterker te maken. Een aansporing om lid te worden voor hen, die dit nog niet waren, bleef niet achterwege.

Den Directeur van het „Olympia-Theater", die voor deze bijeenkomst den bioscoop belangeloos ter beschikking van de afdeeling had gesteld, kreeg een woord van dank voor zijne zoo gewaardeerde medewerking.

Hierna werd de film vertoond, die in alle opzichten schitterend te noemen is, een afzonderlijk woord van dank aan de Paketvaart Mij. is zeker wel op zijn plaats.

Er is alle aanleiding om den afdeelingen, die nog niet in de gelegenheid waren deze film aan hare leden te doen vertoonen, aan te raden dit alsnog te doen.

Dinsdag 19 November, 8 uur: Zeden en gewoonten van de koppensnellende Dajaks van Centraal Borneo. Voordracht met lichtbeelden en Ethnografica, door den heer J. Pimentel, oud-Luit.-Kolonel O.-I. L., in den grooten foyer van den Stadsschouwburg. Leden met recht van introductie.

De Secretaris.

Afdeeling Haarlem en Omstreken.

Woensdag 6 November werd voor onze afdeeling vertoond de film van de Koninklijke Paketvaart Mij. „Tropisch Toerisme" en enkele films opgenomen in opdracht van de N.-I. Regeering.

De groote zaal van het Gemeentelijk Concertgebouw (plm. 1400 personen) was geheel bezet.

Vrijdag 22 November a.s. zal voor deze afdeeling optreden de Timoreesche familie Frans.

Een niet onbelangrijk aantal nieuwe leden gaven zich op.

De Secretaris,
H. P. DEINUM.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

NOTULEN.

der Hoofdbestuursvergadering op Zaterdag 26 Oct. 1929, des n.m. ten 2 ure, in de leeszaal der Vereeniging, Korte Voorhout 6. (Voorloopig goedgekeurd in de Verg. v. h. Dag. Bestuur van 30 October d.a.v.)

Met uitzondering van den heer Dr. Zeylstra (Deventer) en Ruys (Enschedé) is het voltallige H.B. aanwezig, ook het jongste lid, de Voorzitter der afd. Bergen op Zoom, de heer Mr. Drs. P. A. F. Blom.

De vergadering wordt mede bijgewoond door den heer P. J. de Kanter, Voorzitter van het Alg. Ned. Verb., adviseerend lid van het Hoofdbestuur der Ver. Oost en West.

De Alg. Voorzitter der Ver., de heer R. Zuyderhoff, opent op het aangegeven uur de zitting en heet allen welkom. Hij kwijt zich allereerst van den plicht een woord van weemoedige hulde te brengen aan de nagedachtenis van het overleden H.B.-lid, Voorz. der afd. Breda, den heer Van Stenis. Bij die hulde sluiten alle aanwezigen, die van hunne zitplaatsen waren opgestaan, zich aan. Een aangename taak is thans voor spr. weggelegd, door den heer Mr. Blom hartelijk dank te zeggen voor het door hem genomen initiatief tot oprichting eener afd. in Bergen op Zoom, hetwelk met zooveel succes bekroond mocht worden. Vervolgens richt spr. last not least een bijzonder woord van welkom tot den heer P. J. de Kanter, adviseerend lid van ons Hoofdbestuur, die door het aanvaarden dezer benoeming de samenwerking tusschen twee groote nationale vereenigingen daadwerkelijk bevordert.

De heer De Kanter heeft met instemming het door den Voorzitter gesprokene gehoord en meent met hem dat thans een stap in de goede richting gedaan is, nu over en weer de beide Voorzitters in het Hoofdbestuur opgenomen zijn.

De Voorzitter herneemt thans het woord en constateert met voldoening dat de Ver. zich blijft verheugen in toenemenden bloei, dank zij ook de werkzaamheid van de afdeelingen, welke, zonder onderscheid, blijkens de ingekomen berichten, van plan zijn zich in het a.s. winterseizoen krachtig te weren.

De notulen der vorige H.B.verg. worden gelezen en gearresteerd, met dankzegging voor de gehouden resumtie. Naar aanleiding der notulen stelt de Voorz. de vergaderden op de hoogte van den voorloopigen uitslag der pogingen die aangewend zijn om een afdeeling in het Gooi op te richten. Voorts deelt spr. mede, dat het Dagel. Bestuur getracht heeft zich in het bezit te stellen van luchtfoto's, waarvoor een briefwisseling gehouden is met de Ind. Regeering. Spr. deelt nog eenige bijzonderheden mede omtrent den vliegtocht naar de West, waarna hij de inzamelingen voor het Minahassa-Comité ter sprake brengt en aan de leden, hoofdelijk, de uitslag vraagt van het dienaangaande in de afdeelingen verrichtte. Bij deze rondvraag blijkt het dat door de afdeelingen Den Haag, Arnhem en Apeldoorn het meest bijeengebracht is, onderscheidenlijk *f* 5750, *f* 1200 en *f* 1000.

Het 3e punt der agenda is het Koloniaal Weekblad. De Voorzitter geeft hierbij een uitvoerige uiteenzetting van de maatregelen in den laatsten tijd door het Dagel. Bestuur ten opzichte van het orgaan genomen, welke over deze twee punten loopen: 1e. de opzegging van het loopend contract met 1 Januari; 2e. de onderhandelingen met andere gegadigden, van welke uit twee een keuze gedaan moest worden, een in de stad en een er buiten. Waar de zaken onder voor de Ver. dezelfde gunstige voorwaarden aldus stonden, moest, om voor de hand liggende reden, de hier ter stede gevestigde firma Sijthoff de voorkeur worden verleend.

De heer Somermeijer (Utrecht) kan zich met de onderhandelingen, zooals deze gevoerd zijn, niet vereenigen, te meer niet waar zich hier de gelegenheid aanbood om door middel van een exploitant van het blad in het Zuiden van het land een propagandistisch Centrum te vormen. Bovendien bestond er voor een beslissing ook geen haast.

De heer Blom (Bergen op Zoom) valt den heer Somermeijer hierin bij. Ook hij acht het van het grootste belang dat de belangstelling voor Indië beneden den Moerdijk worde gaande gemaakt.

Volgens beide heeren had dan een krachtige propaganda, waarvoor de persoon beschikbaar was, kunnen worden ingezet.

De H.H. Oxenaar (Breda) en Röpcke (Nijmegen) verklaren dat in hunne afdeelingen steeds gestreefd is geworden de bestuursfuncties onder personen van verschillende richtingen te verdeelen.

De heer v. Peski (Onder-Voorzitter) verklaart dat ook het H.B. altijd in dien geest gewerkt heeft en toont dit met een voorbeeld, ontleend aan de werkwijze der grootste afdeeling, Den Haag, aan.

De Voorzitter kan zich volkomen vereenigen met het streven om in dien geest werkzaam te zijn, en beveelt het gesprokene aan in de aandacht der overige H.B.leden. Hij beantwoordt den heer Somermeijer en verklaart zich nader omtrent de gedane keuze van exploitant van het blad. Haast was er in zooverre bij de beslissing dat vóór men opzegt, de zekerheid omtrent een vervanger hoogst gewenscht is en bovendien beide gegadigden op een beslissing vóór medio October aandrongen.

De heer Blom noemt adressen op van personen in Tilburg, die over een aldaar te vormen afdeeling kunnen worden gepolst.

De heer v. Hamel betoogt dat de standplaats van den drukker van domineerend belang is, waarbij de heer v. Peski zich aansluit.

De heer Somermeijer handhaaft zijn bezwaren en zou willen voorstellen het blad alsnog aan den gegadigde in Tilburg, den heer H. Bergmans, te geven.

De Voorzitter zegt, dat dit niet mogelijk is, daar bereids overeenstemming verkregen is, wat den heer Huges aanleiding geeft voor te stellen om deze zaak aan het inzicht van het Dagel. Bestuur over te laten en diens beslissing goed te keuren. Aldus wordt besloten.

De Voorzitter bedankte ten slotte den heer Somermeijer voor zijne bemoeiingen in deze, met welke hij alleen de belangen der Ver. op het oog gehad heeft.

Bij het te behandelen punt der agenda, vóór de rondvraag, deelt de Voorzitter mede dat als gevolg van den gedanen oproep voor Secretaris der Redactie, als zoodanig benoemd is de heer Johan Koning, met ingang van 1 November e.k., een benoeming met welke het H.B. zich wel zal kunnen vereenigen en waarmede, naar zijn oordeel, de Vereeniging kan worden gelukgewenscht.

Voorts deelt hij mede dat binnen niet langen tijd zal kunnen worden overgegaan tot de uitgave van een populair werkje over Indië, waarvoor de gelden grootendeels bijeen zijn, dank zij den steun van eenige groote instellingen hier te lande, om ten slotte nog een voorstel te doen, dit n.l. dat de afgetreden Min. van Koloniën, de hr. Dr. Koningsberger, wegens zijn verdiensten tegenover de Vereeniging worde benoemd tot Eere-lid.

Met algemeene instemming wordt hiertoe besloten.

Rondvraag. De heer Mr. Huges maakt hiervan gebruik door een 3-tal vragen te stellen: 1e. of, nu het winterseizoen in zijn afdeeling ingetreden is, de titel voor een goed Indisch tooneelstuk ook bekend is, of dat misschien hiervoor een prijsvraag zou kunnen worden uitgeschreven; 2e. of, en zoo ja, wat O. en W. denkt te doen op de tentoonstelling te Parijs in 1930 en 3e. of men ook iets zoude kunnen verrichten om de hier vertoevende Indische jongelieden uit verkeerde handen te houden.

De Voorzitter antwoordt dat vroeger reeds een prijsvraag is uitgeschreven geworden, doch met een pover resultaat. Een goed Indisch tooneelstuk zou ook hij gaarne opgevoerd zien, maar er is hem een zoodanig niet bekend.

Wat betreft een aandeel in de Parijsche tentoonstelling herinnert spr. den heer Mr. Huges er aan dat zij beiden in een der Comité's zitting hebben. Hij wil hierover nog gaarne eens met vrager spreken en ook met den gedelegeerde, den heer De Kruyff.

De derde vraag raakt een teer punt. Waar aan de Ver. verbonden is een Studie-Commissie, welke zich speciaal op dit gebied beweegt en waarin zitting heeft de Raadsman v. Studeerenden bij het Min. van Koloniën, meent spr. dat iedere inmenging ongewenscht is.

De heer Blom zou gaarne zien dat het Hoofdbestuur zijn volle aandacht op deze netelige zaak gevestigd houdt.

De heer Oxenaar zegt dat hij zal optreden als Voorzitter der afd. Breda, de heer Timmer, oudoverste van het Ind. leger, als onder-voorzitter en dat het Bestuur als leden geassumeerd heeft de H.H. de Neeve en den Voorz. van de Kamer van Koophandel te Breda.

De heeren Garschagen (Amsterdam) en Roodhuyzen (Amersfoort) houden zich aanbevolen voor de mededeeling zoodra iets bijzonders op propagandistisch gebied bekend mocht worden — de een of andere „Schlager", als afwisseling op de films.

De heer Somermeijer zou gaarne weten hoe het Dagel. Bestuur staat tegenover zijn schriftelijk ingediend voorstel om een tournée van prof. v. Straelen voor de afdeelingen tot stand te brengen. De Voorzitter antwoordt dat wanneer de heer S. een onderzoek zou willen instellen naar de financieele voorwaarden het Dagel. Bestuur een rondschrijven zal doen uitgaan naar de afdeelingen omtrent eventueele deelname.

De heer Baars vraagt of de laatste regeling omtrent de jaarl. geldelijke afdracht door de afdeelingen aan het H.B. van kracht blijft. De Voorz. antwoordt toestemmend.

De heer Sandberg (Den Haag) sluit zich bij den heer Somermeijer aan wat aangaat de wenschelijkheid om den Belg. professor v. Straelen voor de afdeelingen te doen optreden; mogelijk zou in deze aansluiting verkregen kunnen worden bij het Alg. Ned. Verbond.

Niemand verder iets ter tafel te brengen hebbende, sluit de Voorzitter de vergadering met dankzegging voor de betoonde belangstelling.

Van het Dagelijksch Bestuur.

BAZAR.

Zaterdag 16 November a.s. van 2—6 uur nam., zal in het lokaal Stephenstraat 25, Den Haag, een *bazar* gehouden worden, waarvan de opbrengst bestemd is als Kerstgeschenk voor de Stichting van Pa Van der Steur te Magalang.

Van de Redactie.

Onder verwijzing naar de desbetreffende beoordeelingen van „Die Britse Rijk" in het „Kol. Weekblad" van *17 dezer*, stippen wij alsnog aan, dat dit proefschrift, ter verkrijging van den Doctorsgraad in de rechtgeleerdheid te Leiden, gedrukt werd bij de N.V. Swets & Zeitlinger te Amsterdam.

Wegens ziekte van onzen medewerker moest in dit nummer de rubriek „Uit de inheemsche pers" achterwege blijven.

Correspondentie. — J. A. Liems, Den Haag. Voor dit nummer te laat; volgende week.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

F. W. Looyen, Landmeter 3e kl. bij het Kadaster, Frankenslag 355, 's-Gravenhage.

W. J. Gerritsen, Adm. ambtenaar bij het B. B., Harderwijkerweg 73, Laag-Soeren.

J. J. van Dijk, Onderwijzer Openb. L. Onderwijs, Lourens Costerstraat 19, Haarlem.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

F. D. van Stokkum, Opz. 1e kl. bij de W. en 's Lands B.O.W., Obrechtstraat 88, 's-Gravenhage.

M. J. H. Beek, Inspecteur bij het O.W.L.O. in het 6e ressort, Lubeckstraat 57, 's-Gravenhage.

L. A. M. Visser, Controleur 1e kl. bij het B.B., Amalia van Solmsstraat 131, 's-Gravenhage.

P. A. Serier, Opziener bij het Mar. Etabl. te Soerabaja, Varkenoordschekade 27, Rotterdam.

W. M. Duycker, Legerpredikant, Julianalaan 99, Bilthoven.

Chr. Eydink, Onderopz.-machinist bij de S.S. en Tr., Verl. Hoflaan 113, Arnhem.

J. D. Krijgsman, Lid van de Weeskamer te Weltevreden, Laan van Meerdervoort 196, 's-Gravenhage.

C. H. Boode, wd. Predikant der Weeskamer te Padang, Rodackerstr. 49, Cobürg in Bayern.

D. J. Palembang, Ambt. 4e kl. (gr. II) dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Prinsestraat 58, 's-Gravenhage.

H. G. B. de Kruyff van Dorssen, 1e Luitenant Infanterie, Huize „Kleen Harten", Renkum (Gld.).

K. Brevet, Luit.-Kolonel der Infanterie, Bezuidenhout 383, 's-Gravenhage.

J. Th. C. Vonk, Mil. apotheker 1e kl., Nobelstraat 24bis, Utrecht.

G. J. Harmsen, Tuinbouwk. ambt. 1e kl., Van Weede van Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.

P. H. Th. Berretty, Commies ter griffie van den Raad van Justitie te Batavia, Van Speykstraat 173, 's-Gravenhage.

C. P. J. Bax, 1e Commies bij het parket v. d. Proc.-Gen. bij het Hooggerechtshof van Ned.-Indië, Copernicusstraat 126, 's-Gravenhage.

F. Th. da Costa, Afd.-secretaris van Zuid-Banjoemas, Copernicusstraat 126, 's-Gravenhage.

W. P. A. Gelens, Inspecteur van Financiën, Barentszstraat 23, 's-Gravenhage.

Mevr. M. S. de Groot, Commies bij het Dep. van B. B., Hotel „Duinoord", 's-Gravenhage.

B. van Rijswijk, Opziener bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Tuindorp 27, IJselmonde.

A. Jansen, Adj.-accountant 1e kl. bij den Gouvern. Accountantsdienst, Boreelstraat 22, 's-Gravenhage.

G. E. Poublon, Opzichter bij den dienst v. d. Scheepvaart, Pieter de Hooghlaan 83, Hilversum.

J. M. Kiveron, Gouvernements-Secretaris, Jan van Nassaustraat 121, 's-Gravenhage.

W. C. van Bilderbeek, Tijd. wd. controleur bij den Pandhuisdienst, Brouwerskade 45rood, Haarlem.

C. O. Matray, Resident van Oost-Madoera, Aalmarkt 18, Leiden.

I. P. van der Ploeg, Referendaris 1e kl. bij de S.S. en Tr., Bezuidenhout 125, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

P. L. Mulder, Kapitein der Infanterie, Grand Palais, Appart. 205, Nice.

C. F. A. Moorrees, Luit.-Kolonel der Infanterie, Stadhoudersplein 45, 's-Gravenhage.

H. Mulder, Onderluit. der Inf., Populierstr. 30, Utrecht.

H. L. La Lan, Luitenant-Generaal, p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.

C. Onvlee, Luitenant-Kolonel der Inf., Pr. Hendriklaan 146, Overveen.

Ir. W. Haaxman, Leeraar bij de Kon. Wilhelminaschool te Weltevreden, p.a. Ned.-Ind. Handelsbank, 's-Gravenhage.

P. Erades, Opziener Artillerie Constructiewinkel, Vreelandschestraat 8, 's-Gravenhage.

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, K. Voorhout 6, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Voorzitter van den Landraad te Soerabaja.

Mutatiestaat van 6 tot 13 November.

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
Mevrouw L. van Hoogenhuijze-Wermuth, Utrecht, Wilhelminapark 30a. f 5	den heer H. Somermeijer te Utrecht.
De Oudercommissie der U.L.O. school te Amersfoort, p.a. J. Visser, Van Asch v. Wijckstraat 31. f 5	Eigen aanmelding.
Dr. L. F. C. Alers, Oud-Officier van Gezondheid N.-I. L., Hilversum, Godelindeweg 10. f 5	
P. H. ter Kuile, Enschedé, Hengelosche Straat 26. f 5	Secretaris Afd. Twente.
J. Peman Kakebeeke, Student, Leiden, Oegstgeesterlaan 51. f 2.50	Secretaris Afd. Leiden.
...F. A. van der Breggen, Arts, Haarlem, Nieuwe Gracht 60. f 5.	Secretaris Afd. Haarlem.
A. C. Krüseman, Haarlem, Groote Houtstraat 122. f 5.	
J. N. Broese, Oud-Majoor N.-I. L., Bloemendaal, Kleverlaan 95. f 5.	
Mevrouw C. Heskes, Heemstede, Lucas van Leydenlaan 11. f 5.	
D. Horn, Heemstede, Postlaan 26. f 5.	
Mr. W. J. Keuskamp, Heemstede, Spaarnzichtlaan 11. f 5.	
Pater W. Govaart, Provinciaal der Priesters van het H. Hart, Hees bij Nijmegen, Kerkstraat 67. f 5	Eigen aanmelding.
C. W. Wolfswinkel, Leeraar M. O., Nijmegen, Javastraat 32. f 5	den heer D. Kruyt te Nijmegen.
A. A. F. Vogelpoel, Ass.-Resident m.v., Den Haag, p.a. Pension „Hommes", Laan v. Meerdervoort 215. f 5	Mevr. L. P. v. d. Wijk-v. d. Maar te Utrecht.

Nieuwe Begunstigers:

Mevr. A. A. de Vries-Louwerier, Utrecht, Buys Ballotstraat 53	den heer A. Somermeijer te Utrecht.

Afschrijvingen

O. L. Helfrich, Voorburg, Oosteinde 50.

Jhr. G. H. de Kock, Den Haag, Belvédèreweg 1.

J. J. van Rennes, Enschedé, Rembrandtlaan 37.

H. Folmer, s.f. „Kalimati", Batang .

Adresveranderingen

A. E. van der Lely, Hoofd der Alg. Reherche in N.-I., van: Weltevreden, Tjikini 18 naar: Amersfoort, Pr. Frederiklaan 3. f 5.

Mej. M. A. Twiss, Gep. Controleur 1e kl., van: Apeldoorn, Mariannelaan 13 naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 395. f 5.

Mevr. M. R. S. Bleckmann-Hoogenstraaten, van: Weltevreden, Rijswijk 20 naar: Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 134.

H. Ph. Th. Witkamp, Oud O.-I. Ambtenaar, Nijmegen, van: Tooropstraat 255 naar: St. Annastraat 181.

Mevr. B. L. C. Hoek-Soesman, van: Den Haag, Stadhouderslaan 98, naar: Bussum, Constantijn Huygensstr. 2.

H. J. Broersma, O.-I. Hoofdambtenaar m.v., van: Rijswijk, Geestbrugweg 68 naar: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 68.

L. J. Harmsen, Directeur Nillmij, van: Weltevreden, Noordwijk 34 naar: Den Haag, Oranjestraat 13. f 5.

C. A. Th. Luckmann, van: Weltevreden naar: Den Haag, Carel van Bylandtlaan 35. f 5.

J. Swartjes, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L., van: Brussel, Place du Comité National 7 naar: Nice, Hotel Richmond.

F. J. Junius, Ass.-Resident, van: Den Haag, Heulstraat 17, naar: Weltevreden, Dep. B.B.

F. Weijnen, Officier van Gezondheid 1e klasse, geplaatst te Makassar.

E. Tacoma, Alss.-Resident, van: Serang naar: Weltevreden, van der Houtstraat 7.

A. Wempe, Ambtenaar Alg. Bestuursdienst, van: Madioen naar: Ngawi.

D. van Wijk, Controleur B. B. van: Pontianak naar: Poetoes-Sibau.

H. L. Wajon, Hoofdverificateur, van: Makassar naar: Pontianak.